

KREŠŤAN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLICKÉ NOVINY
 VYCHADZAJÚ KAŽDÚ NEDEĽU NA 16 STRANÁCH.

Predplatná cena :

Na celý rok — — — — 2 zl. — kr.
 Na pol roka — — — — 1 „ — „
 Na štvrt roka — — — — „ 60 „
 Jednotlivé číslo 4 kr.

Zodpovedný redaktor :

Dr. JOZEF JANDA.

*Redakcia a vydavateľstvo : Budapešť,
 VIII. ker., Józsefkörút 35.*

sem sa majú posielat predplatky, jako i dopisy do novin, ohlášky a náhodné reklamácie. Cena jedného 5 stĺpcového malého riadku je 10 kr. Rukopisy sa naspak nedávajú.

Ach, to je strach !

Čo máme robiť?

Zlé časy čakajú ešte na nás. Vela nepriateľov majú v Uhorsku privrženovia kresťanských zásad. Uznáme, že je ministerpredseda statočný muž, ale aj to sme videli z jeho doposiaľ držaných rečí, že nenie priateľom našim, nenie priateľom kresťanstva. Snutná pamiatka zostane po ňom, že pod ním sa stane u nás zákonom kancelparagraf, ktorý liberáli prijali ohromnou väčšinou. Že liberál nenie bojovníkom kresťanských zásad, to i z toho vysvitá, že o revisii ani počuť nechce.

Čo-že máme robiť?

Bojovať, v boji ďalej vytrvať. Bojovať budeme za revisiu, za odstránenie kancelparagrafu, za širší základ volebného práva, za sníženie pozemkovej dane, za autonomiu, za polepšenie platu katolíckeho duchovenstva nižšieho, za dobré odanenie bursy a bursových špekulantov, za polepšenie položenia malých priemyselníkov.

Zakiaľ sa tieto body neprevedú, nebude dobre, nebudú spravodlivé pomery panovať.

A ktorá-že strana bojuje za tieto veci?

Ani jedna okrem ľudovej strany, ktorá zo srdca ľudu vyrástla, svojím účinkovaním k srdcu ľudu prirástla.

Dobre vedia toto liberáli, a práve preto boja sa tejto strany, čo z toho vidieť, že dľa zákona kurialneho súdebníctva zrušená bude volba, keď vyslanec pred volbou proti civilnému manželstvu bude rečniť, alebo keby sa duchovný čo duchovný dejakým spôsobom zamiešal do volebných pohybov.

Lenže my si ľahko dáme rady. Shromáždenia a porady náboženského rázu sú zlomkom nášho prospechu pri volbe, tedy iný prostriedok treba v tejto veci použiť.

A síce rozšíriť a rozširovať áno rozširovať treba Kresťana; pri volbe, to jest pred volbou v ľudových okresoch kandidát behom viacej týždňov z každého čísla Kresťana nech rozdá medzi ľuďom viac sto exemplárov v okrese, Kresťan sa ale postará o to, aby ľud vedel, na koho má hlasovať a koho sa má chrániť, ako čert svätenej vody.

Duchovní a priatelia kresťanského ľudu nazpäť sa ku Kresťanu! Planá expedícia síce

podkopala vašu obetivavosť a zaujatosť za Kresťana, lenže teraz je Kresťan v dobrých rukách, každému ponosu sa vyhovie. Vezmite tedy zas na seba tú farchu, že sbierať budete predplatiteľov a na svoje meno necháte chodiť Kresťana, ktorý pripraví pôdu volbám, pod volbami ale zástoj najlepšieho korteša bude hrať.

Keď zámok kladú na ústa duchovným, duchovní nech si takto pomáhajú.

Tedy zroniť sa nenechajme ani cirkevnou politikou, ani kancelparagrafom, ani osočovaním, ani podozrievaním, lež vytrvajte i ďalej v boji za Krista a za vlasť. Zlato sa v ohni čistí, kresťan sa v nehode a v prenasledovaní zdokonaľuje. Čo by hromy bily toho najnepriateľskejšieho zúrenia liberálneho, my sa nenechajme odvrátiť od svojej povinnosti.

Keď Boh s nami, kto je proti nám, a veď Boh musí byť s nami, lebo zaňho bojujeme; česť Božia, prospech cirkve, blaho vlasti a ľudu sú slová na naše prápory napísané!

Stefan Piesek, bývalý notár.

POLITICKÉ CHÝRY.

Herskí kresťania bývajú v obci Guta.

V tejto obci zhorelo 500 domov, viac ľudí, 2500 ľudí je bez prístrešia a bez chleba. V nedelu pod Božimi službami zvolané bolo mimoriadne výborové zasadnutie, a židia navrhovali, že ohľadom na terajšiu biedu aby školy štátu byly odovzdané. Okrem jedného kresťana, všetci odmrstili návrh židov, ba usniesli sa, že na školu obratia aj milodary, ktoré im milosrdné obecnosť pošle.

Víťazstvo ľudovej strany. Minister financií predosrel snemovní vyslancov zákonný návrh o bursovej dani. Ľudová strana toľko spomínala na ľudových shromáždeniach a aj na sneme bursovú daň, že bárs ľahko, predsa sa len odhodlali páni liberáli odaním bursu. Toto odanenie je síce veľmi ľavné a aj jeho základ by mal byť širší, ku príkladu aj to by sa zišlo odaním, že bursáci, ktorí zbožie kupujú a predávajú, bárs ho ani nemajú, hovorím tieto smluvy tiež by maly byť dani podrobené; no aj to je dačo, čo sme doposiaľ vydobyli, však neskôr sa nám snáď podarí dať tento širší základ bursovej dani.

Na biskupskej porade 6. a 9. mája všetci biskupovia odsúdili kancelparagraf proti ktorému aj v snemovní veľmožov zdvihnú svoj hlas. Na žiadosť biskupského sboru privolil k tomu krieža-primáš, že na výsuchu predloží Jeho veličenstvu stav katolíckej cirkve v Uhorsku.

Srbská cirkev v Uhorsku na poslednom sneme pod patriarchom Brankovičom zvolila za novosadského biskupa Mitrofana Seviča. Proti volbe apelloval biskup Zmejanovič, následkom čoho Jeho veličenstvo zničil volbu; nová má byť 15. mája v Karlovci.

Zmena v hlavnožupanskom sbore. A. Vadnay je už šiesty fíšpán, ktorého zadakovanie predostrel Széll jeho veličenstvu k prijatiu. Za jeho nástupcu má byť vymenovaný G. Lippich. Za nástupcu oravského hl. župana spomínajú pána Csillaghyho, toho veľmi vyprobovaného liberála.

Kancelparagraf. Tú časť sme už podali, v ktorej sú uvedené príčiny volbu neplatnou činiace, teraz chceme uviesť §. 170., kde je reč o treste proti duchovným namerenom: Ten duchovný, alebo ku konaniu cirkevných obradov oprávnený, alebo cirkevný úrad zastávajúci iný človek, ktorý na mieste ku konaniu náboženských obradov urídenom alebo na shromaždení náboženského rázu dačo povie, čím cieľi vplývať na výsledok volby; — alebo kto z toho cieľu, aby jeden alebo viac voličov na istého kandidáta hlasovalo, alebo nehlasovalo alebo hlasovania sa zdržovalo, sľúbi účasť v prostriedkoch milosti, alebo hrozí sa upotrebením náboženského trestu, alebo trestom večným a odoprením prostriedkov milosti; — alebo kto predmety cirkevnej pocty alebo také veci, ktoré sú ustanovené ku konaniu cirkevných obradov, na shromaždení voličov, alebo na volebných sprievodoch upotrebí; — alebo kto dovolí upotrebenie týchto vecí, sú-li pod jeho mocou: do jedného roka čahajúcim väzením a do 1000 korún čahajúcou peňažnou pokutou i vyzdvihnutím politických práv. §. 171. Kto upotrebí predmety náboženskej úcty, alebo také veci, ktoré sú ustanovené ku konaniu cirkevných obradov, na shromaždení voličov, alebo na volebnom sprievode — jestli nemôže byť reč o pátoch, v §. 170. spomenutých, do 3 mesiacov čahajúcim väzením a vyzdvihnutím politických práv má byť trestaný.

Krajinský snem.

Snemovňa vyslancov.

4. mája. Štefan Rakovszky odpovedal Szilágyimu. Dokázal, že zákon je zmeniteľný. K bodu 171. navrhol zmenu. A ináče upodozrievať nechcel Szilágyiho. Plósz neprijal Rakovszkým navrhnutú zmenu Molnár vysvetlil, že cirkev nenie utisnutá na pomoc štátu. V duchovných veciach má cirkev svoju bezpodmienečne neodvislú moc. V cirkevných veciach spáchané chyby k súdu cirkevnému patria. Potom bol celý zákonný návrh v druhom čítaní prijatý. Na konci zasadnutia interpelloval Pichler v záležitosti taxy Železnej brány. Minister H. godüs hneď odpovedal, čo sne noveň i v zná nosť vzala.

5. mája v tretom čítaní bol prijatý zákonný návrh o kurialnom súdobníctve. Kossuthistu Pichlera bez peňazí vyplatil základne ministerpredseda Széll za to, že vo včerajšej interpellácii pre Železnú bránu nesprávne a nedovoleným spôsobom napadol Bavorsko, ktorého kráľovský rod nám dal nebohú kráľovnu Alžbetu. kt rú uhorský národ nikdy neprestane spomínať. Zprávy Pichlera vraj nemaly základu.

Listy Adiny.

Jedenatridsiaty list.

Drahý môj Otče!

Ja ti píšem list. Veľmi ma mrzí, že som ťa chcela nakloniť, abys aj ty veril v Ježiša čo Krista. Odpusť mi, Drahý Otče! Predsa len vysoko stojíš nado mnou, čo sa sbehlosti v proroctvách týče. Ale kto by si to bol myslel, že sa v ňom tak veľmi sklameme. Oh viac nikdy nebudem v ľuďoch dôverovať, a to tým menej, čím svätejší by boli oni. Už teraz bych viac žiadnej ľudskej čnosti neverila, keby jakýmikoľvek zázrakmi bola podporovaná. Teraz už viem, že môže dakto učif božské pravdy, aj jeho tvár môže byť anjelská, môže nemocných uzdravovať, mrtvým život dávať, a predsa môže byť klamatelom. Beda Izraelovi, ktorý sa takto nechal zaslepiť. No ale začnime už svoj predmet.

Dnešné ráno bolo prvé po jeho ukrižovaní. Ja som už pokojnejšia. Ježiš už vyše 24 hodín visí na kríži. Ešte vždy hľadajú jeho privrzcencov. Zvlášte Jána by radi chytili. Aj u nás ho hľadali, my sme ho ale podzemnou cestou nechali utiecť. I s Mariou, matkou Ježiša je už v Bethanii, zkadiaľ pôjdu do nového domu Jána bývať. Lazara Ježišom vzkrieseného uväznili, Emilius ho ale vyslobodil. Teraz sa u nás zdržuje. Jedine Emilius verí ešte vždy Ježišovi, ktorý vraj predpovedal svoju smrť; Amos mu ale odvetil: To každý človek môže povedať, že zomre a z mrtvých vstane. Len čakajme, však uvidíme, čo sa stane. — Emilius ale silne sa drží svojej viery, že Ježiš z mrtvých vstane. Naraz vraj pribehnú strážcovia mrtvoly Ježiša s tou povestou, že Ježiš žije. Ja to ale neverím, lebo však som videla prepichnuté srdce Ježiša; krv a voda tiekla z neho. Táto rana celkom zničila moju nádej. Okrem toho ešte iné štyri rany mal. Rada bych tak silne verila, ako Emilius. — Ale až teraz som zbadala, že som ešte nič nepísala o predmete na začiatku lista spomenutom. To ti sdelím, čo zkusili a mi povedali: Amos, Ján, Emilius, Peter a iní učedníci. Keď Ježiša tá zgerba k domu Hannáša priviedla, tento sa pýtal, aký je to väzeň; keď počul, že nazarethský Ježiš, veľmi sa tešil. Na dvor ho kázal doniesť, kam aj tento stavec prišiel a pýtal sa Ježiša: Ty si kráľ židov? Načo si prišiel? Abys na trone Davida sedel? Ukáž znak z neba, nazarethský, a budem ti veriť. — Ježiš vážne stál, ale nič neodpovedal. Hannáš s hnevom zatriasol svoju bradu; a ponevác zať Hannáša, hl. knaz Kajfáš poslal posla, že ziada, aby Ježiš k nemu bol donesený, na hlas zvolal: Zaneste ho do paláca! Mój zať Kajfáš chce vidieť toho, ktorý chce srúcať chrám a za tri dni ho zas vystaviť. — Knazi a ľud veľký krik začali robiť, mnohí sa chceli na Ježiša vrútiť, lenže rímski vojaci to nedovolili, ba viac židov ranili. — Dolu s rímskymi oslami! Dolu s barbármi! Smrť na pohanov! — volali židia, ktorí premohli vojakov a Ježiša do svojich rúk dostali. Lenže Emilius i v hrade počul ten krik, pribehol s vojakmi a vyslobodil Ježiša zo židovských rúk. Dvaja židia usmrtení boli. Potom ale povedal Ježišovi: Majstre, povedz jedno slovo a zničíš týchto! — Nie, synu môj, ja som pre túto hodinu prišiel na svet. Potrebné je, abych umrel. Tito ľudia by nemali nado mnou moce, keby im jej Otec nebol dal. Neusiluj sa vyslobodiť ma. Tento deň predpovedal o mne Izaiáš. Aj písmu musím vyhoveť. Musím sa podrobiť súdu a smrti. — Emilius rozviazal pod bránou ruky Ježišovi. Ľud ale kričal: Ku Kajfášovi s ním! — Ja ťa môžem oslobodiť, veľký prorok! — povedal Emilius, — len privoľ, a zavediem ťa do hradu

Davidovho. — Nie. Hlavný kňaz ma chce vidieť, ja ho musím poslúchnuť. — Emilius bol veľmi prekvápený a zronený, Ježiša zaviedol do paláca Kajfáša. Kajfáš na trone sedel. Asi 20 kňazov tam bolo sidené. Všetci túžobne čakali na Ježiša. Najnepokojnejším bol Kajfáš, ktorý ostro pozrel na nenávideného Ježiša. Sto sviece horelo. Hl. kňaz nádherne bol oblečený. Na zadku bol tmavý ľud. Chladno bolo. Ježiš pokojne stál pred Kajfášom. Ani ten najmenší strach neukázal. Kajfáš kývol rukou aby všetci ticho boli, a riekol Ježišovi: Či si ty Ježiš, ten chýrečný prorok galilejský? Hovorí sa, že mŕtvým život dávaš. Radi by sme videli zázrak. Či veriš, že z mŕtvých vstaneš, keď ta teraz usmrtime? — Ježiš mu nedal odpovede. Svätá oddanosť sa mu žiarila s tvári. Jeho držanie aj prítomní útrpnosťou sprevádzali, čo keď Kajfáš zbadal, hrdo povedal: Jeruzalemskí mužovia, ku mne ste dovedli tohoto človeka, čo žalujete naňho? — On je zločinec, ináč by sme ho neboli sem dovedli, — kričal ľud. No ktorí máte čo proti nemu? Nech je dľa našich židovských zákonov súdený. — Vy nemáte právo nad životom a smrťou súdiť — ozval sa Emilius. Vy nikoho nemôžete na smrť odsúdiť. — Emilius to preto povedal, lebo si myslel, že Pilát oslobodí Ježiša, na ktorého sa nehneval. — Pravdu máš, rímsky šľachtie, lenže od cisára máme dovolenie, aby sme my mohli súdiť priestupky proti chrámu namerené. Tento človek rúhal sa Bohu, vyslyšmeže svedkov. Kňazi a zákoníci hneď dovedli dakolko ľudí z najnižšej triedy. Jeden z nich povedal, že Ježiša počul hovoriť, že srúca chrám a na tretí deň krajš vystaví, ako za časov Šalamona. — Židia veľký krik robili a ukrutne vystúpili proti Rimanom. Len horko-fažko podarilo sa ľud utíšiť. Iný svedok tvrdil, že Ježiš v Samarii učil, že sa už nebude Bohu v kostole slúžiť, lež celá zem bude chrámom tak židov, ako i pohanov. — Židia zubami škripali a ručali ako divé zvery. — Tretí svedok svedčil, že Ježiš povedal, že nezadlho príde deň, keď chrám zpusťosený bude, nezostane kameň na kameni; a že je kostol pelešou lotrovskou, kňazi sú slepi vodecovia, zákoníci sú líšky, Farizeji sú pokryteovia. Svedectvom štvrtého svedka v protimluve bolo so svedectvom piateho svedka. Jeden tvrdil, že seba Ježiš nazýval synom Božím; druhý tvrdil, že sa synom človeka menoval. Jeden povedal, že Ježiš tvrdil, že je on s Otcou rovnaký; druhý zas, že Ježiš tvrdil, že je on menší od Otca. Atď. Kajfáš bol nahnevaný, ostatní kňazi zas do zmatku prišli. Potom sa ho pýtal Kajfáš: Tedy ty nič neodpovedáš? Či nepočuješ, čo hovorja na teba? — Ježiš ale ďalej mlčal. Kajfáš nahnevano chcel napadnúť Ježiša, keď hlas počul za stĺpami, kde viac ľudí pri ohni sa zohrievalo. Amos hneď zbadal, že je tam Peter, pri Amosovi stál Ján, láskave sa divajúc na Ježiša. — Aj ty si z učedelníkov nazarethského Ježiša! riekla jedna služka, ktorá drevo kládla na oheň. — Ženo, prisahám na oltár, na archu úmluvy a na kamenné tabule, že nepoznám toho človeka; nikdy som nebol v Galilei. — Tys z Galilee, aj reč tvoja to prezradzuje, ty si Šimon, syn Jony; pred tromi rokmi si i s bratom tak nechal rybárstvo a pripojil si sa k tomuto nazarethskému mužovi. — Nech je trest Jehovy na mne, je-li to pravda, čo hovoríš. Na hlavu môjho otca prisahám, že som nikdy nevidel toho človeka. — A zákiaľ tak mluvil, nahnevano hľadeli na Ježiša; jeho pohľad ale stretol sa s pohľadom Ježišovým, ktorý tak láskave pozrel na Petra, že tento sťa hromom bol zronený; hrozne zkríkol, čo preniklo ešte i srdce hlavného kňaza, vybehol von dvermi a vo tme zmizol. Jeden kohút, ktorý sedel na ruke jedného svedka, tak nahlas

zakikírikal dva razy, že sa prítomní ľudia smiali. — Hneď mi na um prišly, hovorí Ján, slová Ježiša, ktoré Petrovi povedal, že ho trikrát zapre, zákiaľ kohút dvakrát zakikírika; táto prípadnosť zas mi navrátila dôveru k Ježišovi, že sa mu nič nestane. Potom sa Kajfáš pýtal Ježiša, či je on Kristus, syn jedine Svätého? — Ježiš odvetil: Keď poviem, neuveríte, oh Kajfáš! Keď prorocťami, zázrakmi dokážem, neveríte. Ja som verejne učil v chráme a v synagogách, nič som nezamlčal. Pýtaj sa tých, ktorí počuli, čo som povedal. No predsa poviem, čo som doposiaľ učil, že som ja Kristus syn Boží, a od toho času uzrete ma sediaceho na pravici moce Božej a so slávou prichádzajúceho v oblakoch nebeských.

Tys syn Boží? pýtal sa ho znovu Kajfáš. — Ako ste povedali, — odvetil s nebeskou skvelou tvárou. — Či ste ho počuli, synovia Izraela? zvolal Kajfáš a roztrhol svoje rúcho, — nyní ste počuli rúhanie jeho. — Ja som pravdu povedal, a ty to rúhaním nazývaš? — Či tak odpovedáš hl. kňazovi? pýtal sa ho Abner a po lici ho udrel. — S Ježišovej tváre krv vystrekla; on ale preto celkom ticho prehovoril: Mluvil-li som zle, dokáž; mluvil-li som dobre, prečo ma biješ? — Čo sa vám zdá? pýtal sa Kajfáš. — Hoden smrti — odpovedali židia. Abner potom tri razy napľul do tváre Ježišovi; tak jednalo ich aj viac iných; každý sa usiloval dačo zlého mu vyvieť. Len vojakom Emiliusa sa mohlo ďakovať, že ho hneď nezabili. — To je židovská zlosť! zvolal Emilius na Kajfáša. Vy odsúдите a usmrtime tohoto človeka bez svedectví? Nazpät, krvožíznivci, nazpät, zločinecovia! Prv bude vaša krv tiecť, nežli jeho. — Na tieto ostré slová ľud sa zhákol; Ježiš sám stál smutno. Ján priskočil k nemu a mu utrel tvár, aj vody mu podal. — Majstre, použi svoju moc, oslobod sa, — šeptal mu Ján. — Nie, môj drahý, moja moc je pre svet, a nie pre mňa. K vôli sebe nič nechcem spraviť. Moja hodina prišla. — Medzitým Abner búril ľud proti vojsku. Kajfáš ale tíšil ľud, lebo v Sýrsku bolo veľa rímskeho vojska. Ľud ale neposlúchol Kajfáša, hrbka vojska i s Emiliusom celkom bola stisnutá, nemohla upotrebiť zbroj. Kajfáš chcel utíšiť Emiliusa, aby ne-súdil Pilát Ježiša, konečne ale popustil musel. Lenže pohan Pilát rúhanie by za nič nebol považoval, preto sa usniesol s kňazmi, že Ježiša v búrení budú obviňovať, že proti cisárstvu kráľovstvo nové chcel založiť. Ježiš už na celkom inú stranu bol odtisnutý, kde mu zaviazali oči, zachovali ho a posmešne sa ho pýtali, aby uhádol, kto ho uderil. Ponevác im neodpovedal, paliciami ho bili. Hneď si slobodný — povedal jeden — keď uhádneš, koľko mám vlasov na hlave; — nie — ohlásil sa druhý — lež radšej to povedz, čo som dal jednemu Samaritánovi z veľkonočného baránka, a ako sa volal ten Samaritán? — A tak radom robili z neho posmech, a keď nič neodpovedal, vždy ho palicou bili. Konečne ozval sa hlas Kajfáša: Izraeliti! Že tento človek sa rúhal, to ste sami slyšali, a on by mal za to smrť podstúpiť. Ponevác ale my nemáme pod Rimanmi právo, dakoho na smrť odsúdiť, dá sa i to dokázať, že on proti cisárovi reptal. Zavedme ho pred Piláta; a keď bude odsúdený, čo je istá vec, budeme ho vidieť visiaceho na križi ešte predpoludním. — Ľudu sa páčila reč Kajfáša, a volal: K Pilátovi! Do domu zákona! — Všetci sa hrnuli k Pilátovmu domu. V tú noc tuším nikto nespál. Ulice plné byly ľuďmi. Keď ta Ježiša dovedli, už slnko svietilo. — V najbližšom liste opišem, Drahý Otče, beh výsluchu, ktorý zas vzbudzuje vo mne vieru a nádej. Lebo kto-že by bol v stave vystáť toľké boľasti, toľkú hanbu, ako vyvolený Boží? Adina.

Reč Michala Jurissa, o kancel- paragrafe.

Ctení vyslanci!

Nešťastný kancelparagraf so všetkých strán bol osvetlený, len s jednej strany nie; totižto so stánkv vlády nie. Poviem, prečo nie.

1848. roku pod revolúciou bol v obci Šišove v nitrianskej stolici farár vysokého veku, menom Bokross. Keď nemecké vojsko do dediny prišlo, kommandant navštívil farára a riekol k nemu, p. farár! zajtra je nedeľa, doniesol som vám túto proklamáciu, ktorá znie proti Uhrom, tú zajtrá s kazateľnice farníkom svojim prečítate a odporúčať budete. Dobre, odpovedal farár, ponevác ale je nemecká, a ja nemecky neviem, dajte ju preložiť do slovenskej reči, a vašej žiadosti vyhoviem. Na druhý deň v nedeľu vojaci dovedli farára do kostola, a vystúpiac na kazateľnicu, proklamáciu oproti Uhrom znejúcu prečítal, vysvetlil a farníkom odporúčať. — Na druhý ale týždeň, ponevác Uhri nemecké vojsko tislí, toto zo Ššova odišlo, a prišlo vojsko uhorské. Generál dal zavolať farára a riekol k nemu; čujem, že v predešlú nedeľu proklamáciu ste s kazateľnice čítali proti nám znejúcu. — Včul vám ja dám túto, ktorá proti Nemcom znie, a v nedeľu budúcu túto s kazateľnice počítajte, vyjadrite a odporúčajte veriacim. V nedeľu vojaci zaviedli farára do kostola, a farár vojakmi obkľúčený vyndúc na kazateľnicu povedal: milí farníci, všetko, to čo som predešlú nedeľu vám čítal a odporúčať, neni pravda! Ale to, čo vám včul čítať budem, to je čistá pravda, podľa tejto sa rídíť máte!

Pýtam sa teda včul, zdáľíž farár tento svevoľne vyniesol politiku na kazateľnicu? A zdáľíž nie moc a vláda ho prinútila k tomu, aby s kazateľnice politisoval?

Druhý príklad. Keď roku 1849. 15. apríla snem uhorský v Debrecíne slávne panujúci dom kráľovský tróna zbavil; General uhorský vo Frajšťáku farára Jozefa Blasy k sebe dal zavolať a riekol k nemu. Zajtra túto detronisáciu na rínku pri prítomnosti celého shromaždeného ľudu uverejnite a prečítate. A na druhý deň obkľúčený vojskom vyhlásil a prečítal ju. Pýtam sa zas, zdáľíž farár tento detronisáciu túto domu kráľovského svevoľne vyhlásil? a zdáľíž ho k tomu vláda nenútila? a zdáľíž ho vláda nenútila k tomu, aby s kazateľnice politisoval?

Čo sa predtým stalo, to iste stať sa môže aj neskôr. Zas môžu také časy prísť, že samá vláda bude farára nielen požadovať, ale i nútiť k tomu, aby s kancía politisoval.

Dajme pokoj náboženstvu a nebúrme veriacich; lebo každá revolúcia je nebezpečná; ale náboženská je tá najnebezpečnejšia; a nezabývajte na to, že v krajine našej nešťastnej je 10 náboženství a 10 národností.

Aj Bismarck sa chválil, že nepojde do Canossy a predsa na posledy išol.

Aj Tisza Kálmán, ktorý katolíctvu viac uškodil v uherskej krajine jako Luter sám, keď badal, že moc a vláda jeho klesá, k Rímu sa obrátil, a pápeža požiadal, aby biskupov oslovil k tomu, aby kleslú jeho moc podporovali.

Alebo snáď ctíhodná vláda domnieva sa, že všetci kňazi sú hotoví kepeň obrátiť, jako tých pár, ktorí z ohľadu chosňa časného hotoví sú svoje svedomie, svoj charakter, svoju vieru, svoje presvedčenie odpredať?

Ach Bohu chvála, ešte sa nachádza dost dobrých kňazov, ktorí pre pravdu hotoví sú do žalára ísť, a maličko čo majú tomu hladnému vládnemu molochovi do hrtana hodiť. Ten, ktorý zákon tento utvoril, ten neznal stav biednych dedinských kňazov. Ten len tak rozhadzuje s 2.000 3.000 korunami. Však skoro v každom biskupstve na prstoch sa spočítat môžu tí dedinskí farári, ktorí by vo svojom fíjoku 2.000 korún skrývali. A keď exekutor túto summu nenajde, bude, lebo musí byť spokojný s tým, čo najde; alebo sa tuže museť s predĺžením väzenia vynahradíť to, čo na korunách schádza.

Jako chcú uviesť pokoj? Minister financií čini ho tak, že sa s odebraním majetkov biskupom hrozí; — p. hlavný minister tak, že kancelparagraf navrhol. Čo s tým chcú iné, jako to, aby kňazstvo zo snehu vytvorili. (Krik) Ano! však p. Augustin Pulszky v sobotu to povedal, aby kňazov jak aktivného tak aj pasivného volebného práva zbavili. A Koloman Tisza v svojich biharských novinách verejne ohlasuje: Aby kňaz nemohol byť ablegátom. Celá teda politika ta smeruje, aby kňazov zbavili toho volebného práva, ktorým každý malý gazda, každý remeselník, každý sklepár, každý krčmár vládnuť má. (Tak je: ľavá sirana)

A včul sa k vám obraciam, vy milí v Kristu bratia a kňazi ablegáti! Kde ste! (jeden hlas s ľavej strany. Komlóssy je tu.) Dnes je už štvrtý deň, že sa tento — pre kňazstvo katolícke tak úražný — kancelparagraf pretriasa! Kde ste!? Žiadneho nevidím, žiaden sa neukáže, ani jeden ustá neotvori, ani jeden nebráni právo svoje. Ach dokiaľ ste boli na strane tejto, vedeli ste múdre vyprávať aj ku vedám takovým, ktoré sa vašeho povolania

netýkaly. — A včuf ste zmizli, včuf ste sa skryli, včuf mlčíte. — A však jako kňazi vedef by ste mali, že písmo sväté takých kňazov, ktorí vten krát mičia, keď vyprávať majú, nemými psami nazýva. (Smiech). S tymi ste sa spojili, ktorí proti nám bojujú, a podľa toho starodávneho príslovia sa riadíte: „si fueris Romae, romano vivito more, si faerisalibi, vivito sicut ibi“. To jest: Obracaj kepeň! (Pravda: tak je; na ľavej strane).

A včuf ešte chcem niečo spomenúť, čo k tejto veci patrí. (Slyšme, slyšme.) Predbežne musím povedať, že to, čo prednesť chcem, nie z toho ohľadu chcem predniesť, aby som sa chválil, ale len preto, lebo s predmetom reči mojej spojené je. (Slyšme! slyšme!)

Aj ja som človek krehký, aj ja som človek slabý, aj ja som človek chybný, jako iní, však bez chyby človeka neni.

Dlhší čas s rychtárom mestským som sa sniesť nemohol. Už predtým som 14,000 zl. vyžebbral na školu dievčenskú, lebo chlapi ku piaristom chodia do školy. A však ponevác som dobre vedel, že jestli s rychtárom rozdvojený budem, zo školy nebude nič. Popustil som teda a s rychtárom som sa vyrovnal. Potešil sa a stal sa mojím najlepším priateľom. Spriahli sme sa a dali sme sa do stavania školy takej, ktorej prára na vidieku neni.

Svetská a cirkevná vláda podobná je chrámu, ktorý má dve veže. Na jednej veži je koruna, a na druhej kríž. Jedna predstavuje svetskú, a druhá duchovnú vládu. Jedna sa stará o časné, a druhá o duchovné dobré ľudu. Jedna každá je neodvislá od druhej. A však obidve ta smerovať majú, aby sa vespolek podporovaly; čo jestli činia, ku dobrobytu ľudu obidve účinkujú. (Tak jest, s ľavej strany.) Toto odporúčam p. ministrovi pravosúdia; a s tymi slovami zavieram reč svoju.

Ozvena na článok: „Pút na Kalváriu“ v čísle deviatom „Krestana.“

(Dokončenie)

V tomto stave neodvislosti, úplnej slobody od zákonov prírody mohol Syn Boží v Tele svojom ľudskom žiť medzi ľuďmi, a mohol v stave tomto oslávenosti od počatia svojho a narodenia až po nanebevstúpenie žiť medzi nami na zemi. On ale dobrovoľne, schválne chcel sa podrobiť zakonom hmotnej prírody, On Pán neba a zeme, Božie Telo svoje podvolil vplyvu a stavu poníženosti, znášal zimu a horúčosť, trpel hlad a smäd, cítil bolesť a zármutok. *Pri presvätom narodení svojom ale netrpel nad človečenstvom svojím*

nadvládu zákonov prírodných, tak, ako pri kráčaní nad hlbinou morskou a po syojom z mrtvých vstaní nedovolil panovať zakonom hmotnej prírody nad božským Telom svojím. To jest: narodil sa z panenskej Matky, ktorá slávu materinstva spojila s krásou panenstva. Pri presvätom narodení svojom sdelil Syn Boží človenstvu svojmu stav oslávenosti, a bez porušenia Panenstva Božej Rodičky narodil sa na svet. Preto Duch svätý Bohorodičku menuje zahradou uzamknutou, do ktorej ani hriech ani porušenosť ľudskej prirodzenosti prístup nemala; žriedlom milosti zatvoreným, ktoré nebolo pokalené žiadnou nedokonalosťou prírody ľudskej.

Neslobodno teda hovoriť o Matke Božej, že porodila tak, ako iné matky dľa tela, a že len jej duch zostal ten istý, neporušený, ako predtým. Syn Boží ožiaril velebnosťou Božstva svojho Matku svoju pri narodení svojom tak, že ona bez porušenia panenstva porodila na svet Slovo Otca večného, Kráľa večnej slávy.

Od toho času, ako je Syn Boží prítomný medzi nami vo Sviatosti Oltárnej s Božstvom a človečenstvom Svojím, — koľko millionov nábožných duší už klačalo a koľko ich bude ešte klačať pri stupňoch oltára pred svätostánkom v hlbokkej poklone, v svätej rozničenosti, v plápolajúcej láske, po všetkých krajinách, po všetky veki až do skončenia sveta?! Nuž drahá dušo kresťanská! Predstav si, jestli vládneš, všetku tú vieru, lásku, túžbu, všetky tie vzdychy svätých panien, mučeníkov, vyznávačov, všetku tú pobožnosť, ktorú vzdávala Cirkev svätá už dvetisíc rokov Spasiteľovi vo Sviatosti Oltárnej, ktorou ctílo ľudské pokolenie Tajemstvo Tela a Krve Ježiša Krista vo Sviatosti Oltárnej, — všetka tá úcta celého človečenstva je nie ani iskrička oproti tej úcte, ktorou ctíla Panenka Maria Tajemstvo Tela a Krve Syna Božieho už vtedy, a síce samotná, v mene ľudského pokolenia (spolu so svätým Jozefom), keď Syna Božieho pod Srdcom panenským nosila, a keď Ho porodila, a keď Ho ako Diefatko v Betleheme na rukách chovala a živila! Panenka Maria bola pívá, ktorá vzdávala poklonu Sviatosti Oltárnej, ktorá ctíla človečenstvo a Božstvo Syna Božieho, Telo a Krv Jeho už v *Bethleheme*, a síce tak, ako všetci ľudia dovedna a všetci anjeli to nikdy tak vrúcne, tak dôstojne vládali nebudúť ctiť vo večitej poklone Sviatosti Oltárnej.

Žiaden kňaz, žiaden biskup a pápež nedrží s takou pobožnosťou Sviatosť Oltárnu pri svätej Omši, keď je ľudu vystavená, v rukách svojich; žiaden kresťan neklačí s tak živou vierou a vrúcnosťou pred Sviatosťou Oltárnou a neprijíma Božie Telo s takou rozničenosťou, s akou pobožnosťou a rozničenosťou Panenka Maria držala Ježiška v Betleheme na rukách svojich, s akou pobožnosťou sa Mu klaňala v maštálke, s akou pobožnosťou a rozničenosťou prijala Ho z

Ducha svätého, keď naklonil nebesia, a z výsosti trónu nebeského zostúpil z neba na zem a v chráme najsvätejšieho, panenského Života jej, človečenstvo na Seba vzal a z Nej, ako z Panny panien, narodil sa na svet, aby nás vykúpil a spasil. —

Jeden nábožný mních bol veľmi pokúšaný pochybnosťami proti panenstvu Matky Božej. Smutný a zronený chodil dlho bez života a veselosti, lebo pochybnosti tieto ho už skoro k zúfalstvu hnaly. Zdôveril sa so svojím žiaľom jednému svätému opátovi. Tento už starček o palicu podoprený sútrpnne počúval žiale a ponosy mladého mnicha. V tom zapichnúc palicu svoju do piesku na chodníku, preriekol s dôrazom: *Maria pred porodom Panna*. Ako vytiahol z piesku palicu, krásna Ialija vyskočila rastúc do výšky zo zeme. Potom pokročili obidvaja ďalej a svätý opát zase zastanúc, zapichol po druhý raz palicu do piesku, a vyvolal slávnostne: *Maria pri porode Panna*. Ako vytiahol palicu zo zeme, hneď za ňou vyskočila v rýchlom rozvinutí sa, Ialija podivnej krásy z tvrdej piesočnatej zeme. Urobili zase pár krokov, a keď zapichol opát palicu, vyvolal s nábožnou rozhodnosťou: *Maria po porode Panna*, a vykvitla tretia Ialija. Pochybnosti mnicha zmizly.

Buď sláva Tebe, Ježišu,
z Panny ktorýs narodený,
s Otcom i Duchom presvätým,
buď sláva Tebe na veky!

Hieronymus.

Veľmi vážne riadky.

Ťuctive vás prosíme, ct. čitatelia, opýtajte sa na obecnom dome:

1. V ktorý deň príde do obce popisujúca komisia, aby previedla popis?

2. Jestli by ale už po popise bolo, či bol deň popisu aspoň 8 dňami predtým vybubnovaný alebo iným spôsobom uverejnený?

Či bolo v deň popisu vyhlásené — ako to pod č. 33.000 6. apr. toho roku vydané min. nariadenie nakladá — koľká je v jednotlivých obciach urbárska štvrť, a koľká je najmenšia daň od urbárskej štvrte, lebo kto toľkú pozemkovú daň platí, koľká sa platí od najplanšej urbárskej štvrte, ten má hlas.

Jestli by v najmenšej miere odanenej urbárskej štvrte vyhlásená daň väčšia bola, nežli tá veľkosť dane, na základe ktorej dakto v r. 1894 dostal sa do menoslovu voličov, čili jestli by teraz nechceli dakoho do menoslovu voličov vpísať preto, že len toľkú daň platí, koľkú platil v r. 1894, treba behom 8 dňov proti daňovému kľúču — prosba je bez kolka — ponos zadať u patričného sústredného výboru.

Jestli by ho odpoveď neuspokojila, behom 8 dňov po doručení odpovede treba appellovať na ministra

vnútra, lenže appellácia sa musí zadať u predsedy sústredného výboru.

Kto by sa v týchto veciach nevyznal, tomu ľudová pisárka vďačne konať bude službu, len treba odpísať, koľkú daň platil v r. 1894., na základe ktorej bol vpísaný do menoslovu voličov, a koľká je urbárska štvrť, ako aj od nej platí sa majúca daň vybubnovaná? alebo ináče uverejnená summa dane? Koľká je tá najväčšia urbárska štvrť v slovenských stoliciach, to sme uverejnili v čísle Kresťana, ktoré vyšlo 30. apríla. V Budapešti, 10. mája r. 1899.

Sústredná pisárka ľudovej strany.
(Bpešť, VIII. Józsefk. 35.)

Výkaz

peňažných pre bobroveckých pohorcov k farskému úradu bobroveckému doposlaných milodarov.

(Pokračovanie.)

Dp. Eugen Slobodný a jeho veriaci 7 zl. 88 kr. NN. z Endriódu 7 zl. 20 kr. Dp. Ján Piecho a jeho veriaci, Dr. Jozef Kubina, pravotár, dp. Bartolomej Pánek z Prešova a L'ud. Brunovský a Judita Dubovská z Modrej po 7 zl. Dp. Anton Beluš v Klaku a jeho veriaci 6 zl. 10 kr.

Po 6 zl. dali: Dp. Karol Galdon a jeho veriaci. Dp. Ján Brissák. Dp. Martin Hoiš a jeho veriaci. Dp. Andrej Réffy. Vdova Adamova Gállik. Milosrdné sestry v S. A. Ujhelyi.

Dp. Oliver Ribányi a jeho veriaci 6 zl. 50 kr. Eugen Weber z Budapešti 6 zl. 36 kr. Dp. Karol Vojtussák a jeho veriaci 6 zl. 40 kr. Fraňo Žabka z Budapešti 6 zl. 50 kr. Sbiarka klerikov v sústrednom peštianskom semeništi 5 zl. 80 kr. Sbiarka dp. piaristov v Koložváre 5 zl. 50 kr. Stolová spoločnosť u Hirša v Prešporku 5 zl. 50 kr. Vavrinec z Budapešti 5 zl. 52 kr.

Po 5 zl. dali: Vdp. Emil Schelling, kanonik v Rožňave. Ján Kunay v Turč. Sv. Martine. Julo Deseöffy. Kat. kruh v Šašváre v nitr. st. Peter Jamnický, pravotár v Pezinku. Peter Chudovský v Temešváre. Dp. Jan Moravský. Dp. Polykarp László. Dp. N. N. Juraj Maro z Kláštora pod Zniovom. Imrich Drozd, tamže. Dp. Andrej Šikorský. Vilma Marcell z Prešporka. Daniel Posch, tamže. Vdp. Ferdinand Schverer, titul. kanonik. Dp. R. Rapp. Dp. Gabriel Čeko. Dp. Fraňo Kecskésy. Dp. Ján Minich z Hertneka v Šariši. Dp. Jozef Badík zo Skalitého. Gosztonyi z Prešporka. Anton Marceglio z Komárna. Vdp. Jozef Vinkler, titul. biskup vo V. Várade. Dp. L'udevít Karšay. Vdova Francova Rudnyánszky z Pešti. Štefan Bučko. Dp. Julo Brestenský z B. Bystrice. Dp. Andrej Donát Brtoš. Vdp. Ján Majorossy, kanonik v Kaloči. Dp. Miloš Hangyály. (Pokrač. nasleduje.)

Potrestaný rúhač.

Na rieke Durdon stál pekný, silný, k nebu sa prúci, a na 7 stĺpoch stojáci most, onžto dve cesty medzi Montau a Albiou spojoval, a bol popravený. Durdon je menšia rieka, skoro len väčší potok vo Francúzsku jehož voda pomaly ďalej odteká. Na jeho pobreží malé lesy sa rozprestierajú, ktoré pozorovateľa na malebný pohľad upozorňujú. Na jar spomenutý potok sa rozvodnie, a peniace sa vlny v tom čase všetko so sebou smetajú, ako v obci Hubine jarkom podľa školy. Tak to bolo i pred pár rokami. Voda potoka vysoko nariastla. Most ledvaj odolal nátlaku nakopenej vody a hľenu.

Tu naraz dva stĺpy sa odtrhly, a strašným hromotom spadly do hlbiny. Veľkú škratu narobili. Ale most potrebný bol, i zaraz musel sa i opraviť. Chopili sa teda do práce. Robotníci zo všelikiaľ sa dostavili.

Poverili s vedením práce istého človeka, cudzinca, onžto sa obyčajne Jakubom nazýval. On bol obrovskej postavy, a bol v stave sám ohromné skaly kotúľaj, čo ináč ledvaj štyria učiť boli v stave. Ale keď sa i nahneval, hrôzou bol každému, a tak klial ako len ten Turek.

Jestli preklínal, to zavše bývalo jeho obyčajné vyslovenie: „Aby že ta rozdrúzgalo — aj s tvojím Bohom!“ Toto obyčajne vyslovoval, koľkokrát oľvek chopil sa bol nejakej práce, ale ona nevypadla dľa jeho vôle. V takomto čase bližej neho stojáca robotníčka kríž činievala na seba vzdychnúc si: „Ach Bože náš nebeský, zachráň nás od toho do smrti.“

Toto všetko v meste Vabres sa stávalo. Bolo to sídlo biskupa, jehož obyvatelia verní ostali katolíckym citom od predkov zdedičených. Možno si predstaviť, ako sa divili títo nábožní obyvatelia, keď oné bezbožné reči počuť museli. Všade len to predpovedali, že buďto zastane ich pomstva Božia, on nešťastivým sa stane...

Jakub ale nezanechal preklínanie. Za ten čas ale nevystávalo ani napomínanie. Dobrosrdečný duchovný otec viackrát ho bol tiež napomenul, keď na prechádzke náhle postretnúť sa s ním. „Jakube — takto ho obyčajne oslovil — milý brate, priateľu prosím ťa pre Boha, nepreklínaj. Sľúb mi, že viacej kliať nebudeš, Pravda sľúbiš?“

Jakub sľúbil, ale dané slovo nezadržal.

— „Čo sa mieša do mňa, čo chce so mnou ten kňaz“ — obyčajne hovorieval, keď sa s pajtášmi v krčme pri víne zišiel. Ale oni mali toľko smelosti upozorniť ho takto: „veľmo ľahkomyselne berieš,

priateľko túto vec! Však Boh, keby bol náhlivý, mohol by ťa hneď i potrestať.“

Ale čo! — odvetil Jakub, počím aj pohár bol dvihal — „keby Boha v nebi bolo, už by to dávno aj bol urobil.“

Tak tedy práca ďalej plynu'a. Náhlil sa s ňou muselo, bo povodeň, ktorú sňah so sebou donášal, koryto potoka už-už prepľňovala. Konečne hotoví boli s prácou. Už bol večer, a len niekoľko minút zbývalo ešte, počím ostatný okresaný kameň do 7-ho stĺpa mal sa položiť.

Veľké množstvo ľudu zišlo sa tam na brehu, aby slávnosti účastní boli. Povetrie zádušlivé bolo, obzor sa zamračil, a z ďaleka počínalo už aj hrmeť. Robotníci náhlili, aby prácu ešte pred túrkou dokonali. Jakub s ňou popudenosťou ako indy behal sem tam, povzbudzoval robotníkov, aby novou silou pomáhali.

Dotiaľ dobre sa viedlo. Kameň bol už vytiahnutý. Ale čo, — jedon bok bol tlstejším, tak že nijak nevmetil sa do otvorenia. Zase ho dolu stiahli a okresali. Zatiaľ sa zatmelo. Pri lampe fahali ho hore, aby ho na miesto dali. Ziaľo sa, že sa im to i podarí. Zvedavo každý hľadel hore...

Leják ale za ten čas sa chopil, a vždy bližej a bližej prichádzal. Jedon robotník sa po stĺpe hore vydriapal, aby stvoreninu zkušmal. A tu videl, že kameň ani teraz sa nevmetí. Jakub palír už nemohol v sebe udržať utajeného hnevu začal preklínať: „Aby že ťa zdrúzgalo — aj s tvojím Bohom!“ ... zablisklo sa, — a celá dolina stala sa osvetlenou. Robotníci od strachu upustili kameň. Ten prelomí lešenie, a spadne ta dolu. Každý beží cválom a odskakuje preč, tak dobre robotníci ako aj diváci.

Keď po veľkom uľaknutí zase k sebe prišli, bežali k lešeniu, na ňom robotníci stáli. V tom zase sa zablesklo, a pri svetle bleska bolo vidno rozdrúzgané múry; ale zbadali aj vodu sa dvihal, a že sa pení. Pri tomto zjave uľaklo sa viacej robotníkov, a zase uskakovali preč, aby ich voda neschopila. Keď už pod istým boli, hľadeli po vše kých, či by niektorý z nich nechyboval. Ale všetci tam boli; jedon jediný chyboval — palier Jakub.

Kde-že je? Hľadajú, kutajú, ale darmo, ne-najdu ho.

Pri žiare blesku videli, že voda stále pribýva.

Na noc stráž postavili k mostu. Na druhý deň voda potoka zase v svojom koryte tiekla. Zase pochytily sa práce.

Jakuba v nanesí najšli zaliateho. Spadnutý kameň v svojom letu natrafil ho a zabil.

Takto teda: „Boh jeho rozdrúzgalo.“

Buď meno Božie pochváleno od toho času až na veky!

Ján Klanček, učiteľ.

O H Ý R N I K

Milosť Ducha svätého. V Kun-Halaši v r. 1891. Juliana Horváth zradila katolícku vieru s tým, že prestúpila do kalvínskej cirkve, lenže svedomie ju tak trápilo, ako Judáš, a nemala pokoja, zakaiaľ sa neraťila toho roku koncom apríla do lona cirkve Kristovej. — V Dunakese protestantka Terezia Gutai stala sa katolíčkou, do lona cirkve ju prijal horlivý farár Štefan Révész.

Výsledok dobrých zákonov. V r. 1881. vyše 200 tisíc občanov sa vystaňovalo z Nemecka, vlni ale už len 21 tisíc. Prečo? Preto, ponevác v záujme robotníctva veľa blahonosných zákonov sa tam uviedlo do života. Veru aj u nás by sa tak malo jednať.

Štyria najstarší pápežovia od časov sv. Petra sú nasledovní: XI. Klement (92 r.), IV. Pavel (93 r.), X Gregor (100 r) a XIII. Lev (90 r.).

† **Kreusentz** arcibiskup-kardinal v Nemecku v 90 roku veku svojho.

100 korún dalo vydavateľstvo lurdskeho kalendára na chrám Lazaristov v Budapešti. Pán Boh zaplac!

Levočská púť. Kto by mienil tohoto roku zas účast brať z Liptova, Oravy a Trenčína aneb Turca na levočskej púti, ten sa nech u dôst. pána farára aneb u niektorého horlitéla hlási, ktorí, takýchto počef, budú láskavi razom mne oznámif, aby som ešte na čas jednému každému pútnikovi svedecstvo odoslať mohol, dľa ktorého by za pol ceny ta i nazpäť z Ig'ova po železnici cestovať mohol. Na ktorejkoľvek teda stanici košicko-oderbergskej železnice v Liptove, Orave alebo krajom Turca, môže pútnik účastným sa stať tohoto lacného cestovania, ak skrz mna vystavené svedecstvo preukáže pri kasse ya stanici. Termín prihlásenia sa ku tejto púti je 15. júni. Všetkých pútnikov ešte zavčas o tom upovedomím, kedy, s ktorým vlakom a o ktorej hodine sa z patričnej stanice pohnú. Dano v Habovke, pp. Zuberec, (oravská stolica, dňa 17. apríla 1899. *Ján Hattyár*, habovský farár a vodca levočskej púte.

Májový sňah v hroznej miere sa zjavil v Rakúsku, kde celé dni padal, a teplomer aj v poludňajšom čase len 6 stupňov ukazoval.

Za strhnutie krajinskej zástavy so školy v Starej Beči pokutovali Lubišku Peškanova a Dušana Gavriča po dva mesiace do väzenia a po 300 zl., Slavku Avramova a Milana Periča po mesiaci do väzenia a po 100 zl., 15-ročného Milana Kодиča na

mesiac do väzenia a na 100 zl., konečne Jovu Veliča, Miloša Mihaliča a Stevu Harkadevu po 15 dní väzenia a po 50 zl. peňažnej pokuty. Zástavu strhol Kодиč, ostatných pokutovali preto, že ho ra to nahovorili, alebo že ho posmeľovali.

† **Zomrel najstarší františkán v Uhorsku.** Linus Buzáth, 87-ročný františkán, zomrel v tieto dni vo Vacove. Narodil sa v r. 1812., kňazom sa stal v r. 1837., tedy 62 rokov konal obetu omše svätej, tedy nielen zlatého, ale aj diamantového jubileuma sa dožil. Vo Vacove ho veriaci veľmi radi mali, neunavne celé dni sedel v spovedelni.

Uprskol falšovateľ vína a zmeniek v Piatich Kostoloch Náo Kan n. Z Viedne telegrafoval, že sa viac nenavrátí do Piatich Kostolov. Jeho dlhy obnášajú asi 170 tisíc zl., lenže jeho spoločník Schaprüger má toľko imania, že sa to zaokryje. Hovorí, že pre falšovanie zmeniek uprskol. Keby sme sa s ním stretli, to by bolo prvé, čo by sme sa ho pýtali, či by vedel za tisícku krstný list hneď ukiazať?

Nesvedomitá a Boha spustená žena. Ilona Zohor už pred mesiacmi opustila svojho muža, ktorému nedávno list písala, že života zbaví seba a i svoje deti. Policia ju u otca našla.

Požiare boly v marci v 1180 obciach, a síce dohromady ich bolo 1446, škoda obnáša 2 miliony 900 tisíc korún. V Zemplínskej bolo najviac škody.

V mesiaci marci v celom Uhorsku sa narodilo 67 tisíc detí, zomrelo dohromady 57 tisíc osôb. V jagerskej obci Parade sa ani jedno dieťa nenarodilo, kdežto 15 ľudí zomrelo.

Hrozný požiar zúril v Malom Sebene (šarišská st) 2. mája; zhorelo tam vyše 50 stavísk, 18 kusov lichvy. Nepozornosť zapríčinila ten oheň.

Vlastného syna zabil árendátor M. Adorjan na Vizvárpuste. Jeho ženáč syn 30-ročný Fraňo nebol otcovi milý od tej doby, čo z kalvína katolíkom sa stal. 29. apríla s manželkou pri stole sedel, Fraňo a pekne sa s ňou shováral. Naraz sa otvorila dvere, a otec so zbrojom sa zjavil v nich. V najbližšej chvíli dvakrát strelil na syna. Otec tvrdí, že sa mu syn vraždou hrozil. Veru moc vystane z liberálneho svedomia.

Kráľovna Viktoria (anglická) bude dňa 24. mája sláviť svoj 80. deň narodenia. Keď ju korunovali roku 1838, obávali sa, že nebude dlho žiť, lebo bola slabá a chorľavá.

Dobry pastier. V Töök-Bálinte je farárom Ignác Zimándy, dipl. professor a bývalý krajinský vyslanec. Tri domy vystavil a daroval obci. Jeden dom je školou, druhý je miestnosťou katolíckeho kruhu, tretí dom je domom obecným. Pod náčelníkom notárom Györi slavnostná deputácia bola vyslaná k Zimándymu, aby mu vyslovila srdečné vďaka celej obce.

Nechcú byť vojakmi. V Nitre pri assentírke Adolf Kramer, Šalamun Freund a Jonáš Felsner, ako už mená ukazujú, traja židovskí mladíci, nemali chuti za našu drahú vlasť bojovať, lež skorej v čas vojny pre jej vojsko potravné články lífrovať, najali, patrične ich rodičia, dr. Ignáca Bienenstocka, okresného lekára, aby tento išiel do preplatí vojenského lekára Langa. Pán Bienenštok dostavil sa večer o 10. hodine pri vojenskom lekárovi a ho prosil, aby tých troch mladíkov ku vojsku nevzal, a za mzdu mu 600 zlatých na stolík položil. Vojenský lekár zdrazil sa prijať tie peniaze, konečne jako by sa dal nahovoriť prijal ich, a žiadal toho okresného lekára, by mu mená tých hrdinov na ceduľku napísal, aby sa na nich pri assentírke rozepamätať môhol. Na druhý deň bola assentírka a tu hľa sám podžupan — lebo lekár bol to už komissii oznámil — nariadil, by na jeho zodpovednosť všetci tí traja za vojakov assentirovaní boli. Tak tedy naši hrdinovia, ktorých pre jejích krivé nohy ani za vojakov by neboli vzali, teraz pri vojsku na tri roky slúžiť musia. — Čo sa stane Bienenstokovi o tom sa neskoršie dozvieme.

† **Jozef Klimko**, rychtár v Ružomberku zomrel dňa 2. mája v 75. roku veku svojho. Telesné pozostatky jeho pri súčasení veľkého zástupu ľudu minulý štvrtok pochované boly. Zosnulý roku 1848. udatne bojoval za vlasť našu; pri meste Ružomberok ale behom 40 rokov rozličné úrady zastával. Skoro 18 rokov jako rychtár mesto toto spravoval, jeho práva hájil a bránil, pritom usilovnosťou a svedomitnosťou vynikal. Stoličné kruhy ho práve v ostatnie časy prenasledovať začal, vyšetovanie neprestávalo proti nemu, raz ho suspendovali, zas ho nazpiat do úradu uviedli, chyba jeho bola tá, že on nie tak k rychtárstvu jako ku kortešovaniu prislabý bol, a ľudovej strane uškodiť nechcel. Bol horlivý katolík, pripis ku diete proti civilnému manželstvu i on, jako rychtár podpísal, pre ktoré mu bývaly hlavný slúžny nejednu trpkú hodinu zapríčinil.

Pút. Z farského chrámu sv. Jozefa v Budapešti (VIII. okres) 28. mája ráno o trištvrte na 7. hod. pôjdu slovenskí pútníci ku kaplnke Kamennej P. Marie (Maria-Stein) pod náčelníkom duchovným otcem, ktorý im tam bude spievanú omšu sv. a kázeň držať. Po ceste sa budú modlitby konať a v sprievode hudby pesničky spievať. Ku ktorej pobožnosti úctive sa povolávajú všetci hlavnomestskí veriaci. Jestli by púť daždóm prekazená bola, neskôr sa vybaví, čo i touto cestou bude oznámené, totižto na ktorú nedeľu sa odložila. Spevár Vincent Jonec.

Herská pani. V kraljevickom chobote morskem na člnok sadli dvaja asi 16-ročníci chasníci a veslovali do buccariského chobota, lenže vietor nastal. Hrozne nebezpečný víchor bóra rečený ich zastihol na mori Adrii, člnok sa prekotil. O ratu volali, ale

darmo, nebolo, kto by bol chytrý za nimi pospiechal. Jeden plávať začal; ten druhý ale nevedel plávať a tak člnok sa držal krčovite. Vtedy ich zbadala z obloka letohradu na brehu morskem sa nachádzajúceho manželka Olschbauera, ktorá sotva má 20 rokov. Chytrý skočila do člnka a veslovala k tým mladíkom, ktorých život zachránila, domov doniesla a nechala ich bedlive opatrovať. Ešte i sami námorníci obdivujú veľkodušnú smelosť tejto panej, ponevác v čase víchrice bóry na člnok na more sa pustíť, je takrečeno pokúšanie Pána Boha.

Čertovská historka. Denník „Klag. Ztg.“ nasledovnú zprávu podáva: 29. apríla v noci v jednej malej chyži v Tultschnige, kde dve staré baby bývaly, zjavil sa čert a pýtal sa jednej z tých starých žien, či má peniaze, a aby mu ich dala. Tá nezkušená starenka od hlavy do päty bola strachom preniknutá, odovzala čertovi vkladnú knižku zo sporiteľne a poznamenala, že hotových groší nemá. Čert ale múdrejší bol, nežli že by bol knižku prijal; vrátil jej ju a povedal, aby na druhý deň vyzdvihla tie peniaze, a potom v noci si on príde pre ne. Babka tak spravila, ako jej pán čert naložil. Keď sa vracala domov zo sporiteľne, v ceste klakla si pred jeden kríž a hľadala tam potechu, medzi čím prežalostne nariekala. Tade šiel jeden četník, ktorý sa jej pýtal, prečo tak prežalostne plače? Babka mu sdelila svoj kríž a príčinu svojho žiaľu. Četník ju potešil a povedal jej, keď príde ten čert, aby mu len celkom pokojne dala tie peniaze. Čert sa aj druhý raz ustanovil, lenže aj četník bol pri ruke. Ten oplan sedliacky mladík nie v pekle, lež v žalári rozmyšľa nad tým, že nenie dobre čertovsky sa chovať.

Štedrý farár. Stefan Sárosy bol farárom za chrbátom sveta. Velmi skrovno žil. Teraz zomrel a v testamente nechal chudobným žiakom vyše 15 tisíc zl., sngedínskym mníškam vyše 2 tisíc zl., 16 tisíc zl. ale na sirotinec. Ejhľa kresťanský socialismus.

Dobrý kvietok. V Temešváre u sedrie je obžalovaný notár Mikuláš Paty, že ukradol 1000 zl.

Prostriedok proti unavenosti očí. Jeden francúzsky žurnalista sedel raz celú noc pri práci. K ránu oči oslably mu tak, že písmeny vtekaly jedna do druhej. Vtedy náhodou obrátil zrak na mosaikové prestieradlo, ktoré jeho žena posošivala z hodbábnych stužiek veľmi živej barvy. Sotva pohľadel za minútu na prestieradlo, zrak sa mu vyjasnil a znovu dobre rozoznával litery. Odtedy máva pred sebou kalamar, obtiahnutý papierom rôznobarevným, pestrým. Ako naň pozre, zrak mu osviežie.

Strašný cyklon zúril v meste Kriksville (štát Missouri). Štyristo domov leží v rumoch, 60 ľudí prišlo o život a do 1000 ľudí je raneno. Po víchrice nastala tma a na viac miestach mesta vybušil požiar.

Chcela sa usmrtiť hladom. V jednej jaskynke na Blocksbergu náhodou našli starú ženičku celú zmorenú. Vysvitlo, že je to 52-ročná nádennička, nemohla dostať práce a aby sa pozbavila biedy, umienila si umrieť. Ako nábožná žena nechcela si vziať život násilne, ale na veľkonočnú nedeľu naplnila dve fľaše vodou a utiahla sa do jaskynky. Úplne štyri týždne bola tam len o tej vode. Opatrujú ju v nemocnici. Prípád vzbudil veľkú pozornosť a živú diškursu v kruhoch lekárskejších.

Konkurs. S posledným aprílom vypršal konkurs na novoutvorené stanice učiteľské (respektíve direktorské). Prišlo 1300 prosieb na 79 uprázdnených miest. Bude to behania pť. pánov protektorov! Tak sa zdá, že praparandie odchovávajú hodne mnoho vzdeleného proletariátu! Veď je to hrozné, na 79 miest 1300 prosieb, všetko opatrených učiteľskými diplomami!

Kongress. Dňa 21., 22. a 23. júna bude v Londýne medzinárodný kongress o otázke hnusného kupectva so ženskými cieľom nemravným. Toto kupectvo, v 99 percentoch prevádzané Židmi, rozmohlo sa tak ohromne, jeho spojenia sú tak rozsiahle, že sa môže nazvať internacionálno-svetovým. Haličský opejsesovaný gauner má spojenia s Buenos-Ayres i s Kalkuttou a Pekingom. Preto treba proti tomuto zlodejstvu medzinárodné prostriedky. Každá veľká krajina vyšle po 20 delegátov, menšia po 5—10. Nevieme, či kongress príde k resultátom. Ale iste by k resultátom prišla čestná, nepodkupná polícia a administrácia v každej krajine. Ako možno by bolo kupčiť so živými ľuďmi, rozvážať ich po privilegovaných železničiach, čakať po čakalniach, keby polícia a administrácia bola čestná, pozorná a nepodkupná?

„Kráľ Židov“ zakázaný. V Curichu nákladom Schmidta vyšiel román „Der König der Juden“ (Kráľ Židov) od Imricha Gattiho. Román dostal sa i do L'ublane, ale tamejší tlačový súd urobil s ním krátky poriadok. Jednoducho ho zakázal.

Chránenie sa napodobňovaní a vysvetlenie tejže veci, je menovite v potravných článkoch, od ktorých ten najdrahší poklad, zdravie závisí, je povinnosťou každého človeka. Snáď pamätá ctené obecnstvo, s akým výsledkom prišla do obyčaje Katreinerova káva pred mnohými rokami, a ako srdečne ju pozdravili znalci tejto veci. Tá okolnosť, že tento výrobok následkom zvláštneho vynaleznutia a dorábania vôňu obyčajnej kávy má, činí ho súcim, aby sa mokol miešal s obyčajnou kávou, ktorej chuť takým spôsobom sa stane fajnovšou a lepšou. Lenže Katreinerovu kávu kned aj napodobňovať začali. A ešte i dnes bezočive probujú v podobných balíkoch a zovňntornosti, zvlášte ale v otvorenom stave pálený jačmeň alebo slad natiskáť obeaenstvu pod menom sladovej kávy. A tak veľmi, veľmi napomínáme ctené

obecnstvo, aby sa bedlive varovalo zlostných napodobneností, ale náš výrobok kupovalo, ktorý len vo všeobecne známych bielych balíkoch s obrannou známokou „Farár Kneipp“ a s menom „Kathreiner“ sa predáva, teda nikdy nie otvoreno.

Pút' do Lourdu.

Pohnutie : 21. aug. 1899.

Smer cesty :

Budapešť — Kaniža — Marburg — Pragerhof — Villach — Francensjeste — Ala-Verona — Milano — Genua — Marseille — Toulonse — Lourdes — a tou istou cestou nazpät.

Ceny : I. triedy 220 zl.) Úplné
II. triedy 170 zl.) zaopatrenie behom
III. triedy 100 zl.) 8 dní.
III. triedy 88 zl. bez bytu a zaopatrenia.

Termín hlásenia sa :

Pri ľavnejcene : 15. júna 1899.

Pri riadnej cene : 15. júla 1899.

Obširnejšie vysvetlenie podá a programmy posielá

Dr. Fraňo Robitsek,

farár vo Veľkom Maroši hontianska stolica.

Pút do Lurdu.

Paray le Monial, Einsihdeln a Wiltenu.

Povedie : Gedeon Demeter, farár.

Pohnutie : 6. júla 1899.

Návrat : 24. júla. Cesta potrvá 18 dní.

Smer cesty :

Budapešť — Viedeň — Linz — Salzburg — Mnichov, Lindau — Zürich — Genf — Paray le monial — Lyon, Toulouse — Lurd — Toulouse — Ceite — Lyon — Genf, Zürich — Einsihdeln — Insbruck — Wiltenu — Viedeň — Budapešť.

Ceny : I. triedy 245 zl.) Úplné
II. triedy 185 zl.) zaopatrenie behom
III. triedy 105 zl.) 9 dní.

Hlásit sa možno do 10. júna u výš spomenutého farára, u ktorého podrobný program dostat (Budapešť, II. Bombatér 10.)

DOPISY.

ŠAŠTÍN, 11. mája 1899

Vážený Pán Redaktor!

Toto pomenovanie: „Svätý Sion Horného Uhorska“ opravdive patrí sv. miestu pútnickému Panny Marie v Šaštíne. Ktože by ešte nebol počul o tom zázračnom mieste? Šaštín pozná takrečeno nielen celé Uhorsko, ale aj krajiny susedné, ako: Rakúsko, Morava, Česko, Sliezske, áno i z Poľska sem chodia.

Sväteho miesta pútnického krátka historia znie takto: Roku 1564 sochu sedemboľastnej Panny Marie nechala vyhotoviť Angelika Bakič, dcéra slavného vodcu vojenského Pavla Bakič, ktorá sa stala manželkou grófa Mirka Czobor, na znak vďačnosti za šťastné prevedenie istej rodinnej otázky, z dreva hrúskového a do trojhrannej chatrnej kaply, ktorá ešte podnes stojí pri veľkom chráme, bola položená socha táto. Behom času nepočítanými zázrakmi oslávená, mnohých milostí sa stala účastníkou nábožní veriaci a a cez tieto storočia každoročne viac stotisíc nábožných ctiteľov navštevuje toto zázračné miesto. Počas nepokojov v 16. storočí túto sochu na mnohých miestach ukrývať museli, aby tak rukám lotrovským nepadla v posmech, ktorí lotrovia všetko ničili, čo malo znak náboženstva katolíckeho. Napokon 15. augusta roku 1762. na deň Nanebezatia blah. Panny Marie blahej pamäti gróf Fraňo Barkóczy, knieža-primáš a arcibiskup ostrihomský, pri prítomnosti Fraňa kniežata z Lotharingie a jeho manželky Marie Theresie, veľkej to kráľovnej, členov rodín najvyšších stavov a nesčíselného ľudu, z trojhrannej tej kaply, kde bola za 200 rokov ctená, s tou najväčšou slávnosťou a pompou do terajšieho chrámu veľkolepého preniesol a na hlavný oltár položil.

Krásne je toto miesto, krásny je tento chrám, ale oprava vnútornej okrasy je mu nevyhnutne potrebná, krásne dávané malby už sú na mnohých miestach očuchané k nepoznaniu, mnohé miesta potrebujú obnovenia, aby takto sa skvel v celej kráse chrám tento Marie. Pamiatku veľkú v čas tento by sme zanechali po sebe, keď sa nám blíži dvadsiate storočie, keby sme chrám tento čo najskvostnejšie ozdobili, a síce z milodarov, ktoré tak radostne celý národ Uhorska, ako aj susedné krajiny s vďačnosťou prispedia, úfam silne, ku cieľu tomuto.

Oxolienosti terajšie sú tým viacej príhodnejšie, pretože terajší veľk. p. prepoš Jozef Maria Škarda, farár šaštínsky, je muž opravdivo svätej horlivosti, ktorý všemožne o to pracuje všade, aby sa duch kresťanský zavalil nielen slovom, ale i skutkom v našej vlasti uhorskej, jeho horlivosť je neunaviteľná, o ňom môžeme to povedať, že je muž a kňaz dľa srdca Bo-

žieho, jeho srdce plápolá veľkou úctou k blah. Panny Marie, učiňme tedy, bratia a sestry, pod vedením tohoto vodcu kresťanského pokroky čím skorej, aby sme sa stali pamätnými v potomstve drahej otčiny našej, každý dajme čo môžeme na okrasu a obnovenie tohoto chrámu, nech sa tešia drahí ctitelia Panny Marie v srdci, kedykoľvek navštívia sväte miesto toto.

Boh nech žehná svätý úmysel náš, aby sme šťastne mohli previesť dielo toto.

S úctou

M. D. Kessereő
v Prešove.

HOSPODÁRSTVO.

Ako hlboko treba orať? Odpoveď na túto otázku zdá sa byť ľahkou. Zem pomiešať, s povetrím miešať, bolo by vlastne treba až do takej hĺbky, do akej korene pestovaných rastlín dosiahnu. Avšak pri terajšom spôsobe orania nedá sa to previesť. Orije sa priemerne na 20 centimetrov z hĺbky a korene rastlín do akej hĺbky vnikajú? V pôdach veľmi hlbokých našly sa pšeničné koreňky v hĺbke 1 metra. Mrkva v dobrej pôde ľahko dosiahne dĺžku 40 centimetrov, korene lucerny idú na 2—3 metre do zeme. Tedy temer nikdy neorieme tak hlboko, ako by rastliny potrebovaly. Preto vo všeobecnosti môžeme sa držať pravidla, že orať čím hlbšie, tým lepšie.

Ale pri oraní treba brať do povahy i pôdu. — Totižto vrchná časť obrábanej pôdy, ornica, pretože už od dávnych čias obracia sa, mieša sa s hnojivom a s povetrím, je už zvetralená a po istý stupeň úrodná, kdežto vrstva zeme pod ornice je obyčajne už farvou rozdielna od ornice. Ornica je prechká, rozsypavá, spodlina ľahká, hrudnatá. Tedy čím hlbšia je vrstva ornice, tým lepšie daria sa rastliny. — Cieľom orania je, zväčšiť, prehĺbiť ornice. Lenže musí sa to stať opatrne, pozvoľna. Lebo kto dosavád orával na 8—10 centimetrov z hĺbky a odrazu by zašiel na 20 centimetrov, pomiešal by trebárs tenkú, ale predsa úrodnú vrstvu ornice s neúrodnou spodlinou, a výsledok by bol, že za dva-tri roky, kým by sa i na vrch vyoraná spodlina vlivom povetria a hnojenia nerozpadla, boly by na tej zemi chatrné úrody. Ale pozvoľným, čo raz hlbším oraním, môžeme si dorobiť pôdu takú hlbokú, akú chceme.

„H. N.“

ODKAZY REDAKCIE.

Vrele prosíme čtených spolupracovateľov a dopisovateľov „Krešťana“, aby ráčili dopisy v nedeľu, alebo pondelok poslať, ináč nemôžeme ich uverejniť v najbližšom čísle.

Rukopisy nedávame nazpät a listy bez podpisu mena neberieme do povahy.

Tí všetci, ktorí ešte nedoplatili na „Krešťana“, napomínajú sa, aby to čím skorej učinili, pokiaľ v protivnom prípade prinútení budeme im noviny zastaviť.

Jožko Lapaj v Trebatíciach. Tedy aj vo Vr. je taký liberál, ktorý ťahá Boha za nohy a chytá čerta rohy? Tučnému Janovi povedzte, že pri skleníci uzavreté priateľstvo sklenné býva. — *Jozef Čerstvý v L.* Vaša duša konopná musí byť, keď nevíete úplne chrbát obrátiť hriechnemu liberalizmu, ktorý už v toľkých krajinách bol zlomkrkom kresťanského smýšľania. Ináč my dobre vieme, že železného srdca sa nechytí zbožná rada. — *Dp. df. B. R. v Čachtíciach.* Srdečne pozdravuje te vas a všetkých tých, ktorí sú toho hodní — *Spolkár na Čaci.* Vaša odpoveď krátka bola, ako zajací chvost. V lete sa podistým uvidíme, jestli vám nebude iný vidiek vzácnejší, nežli vaše hniezdo. — *L. K. vo V. Bytči.* Tedy aj vy poznáte toho pána. Zvedavy ste, prečo mu vravia: Kaco Maco. No keby miesto Bánffyho Széll bol vždy panoval, sotva by bol toto meno dostal. — *Krajan v Krakovanoch.* Nerobte si z toho nič, že ste ešte nie viacspanom, kto vie, či vám teraz není lepšie, veď vládrite dľa svojej svedomitej ľubovôle. — *V. H.* Vám by tiež mohol povedať váš sused: Človek hlúpy, zjedol krúpy. Ako môžete byť takým otrokom toho loptoša, ktorého by ste pichnúť mali do koša. — *Do Lopašova* len to odkazujeme, že by vám Pán Boh požehnal veľa trniek. — *V. L.* Netreba klesať. Lenivosť nemôže prinášať dobré ovocie. Komu sa nelení, tomu sa zelení. Kto včas ráno vstáva, ten sa dobre máva; a kto neskoro vstáva, mravne, hmotne ustáva. — *H. J.* Ale ste pohli rozumom, ako varovčik chvostom. Taká vec sa nedá figiami previesť. — *Čtihodný ľudák rychtár v Častkovcach.* To je veľmi pekne od vas, že ste už taký oduševnený za zásady kresťanstva Kristom založeného; nádej máme, že aj na to ľudové shromaždenie pôjdete, ktoré sa neďaleko vás bude vydržiavať. — *A. Sikorsky.* Vaše 2 zlaté priletely do expedície. Sadiak si vopred môže kúpiť okuliare, tolko čítania bude mať v Krešťane. — *Slečna*

A. Zimmermann v Č. J. J. by vám mohli neporiadne chodily, len nám odpíšte, abysme vrazili toporisko poriadku do sekery expedície. — *Spolkár v Borovcach.* Len z kalendárov robíme na rok 1900. Už máme aspoň polovicu práce za chrbátom. Ale tak sme robili, že sa nám až zuby pčtily. — *V. K.* Len i ďalej tak veselo a múdro. — *Dp. Ján Kudlička.* Vaše riadky sme dostali. Lenže tak zaujatost, ako aj iné okolnosti stoja tomu v ceste, abych dľa vašej žiadosti napred hádzal nohy. Snáď aj vy víete, že ja nie som na úplne neodvislej stanici. V takom stave ale nemôže človek ani pod kepeňom smelo frčky trepať, vyjmúc keď je o liberálnych tatároch reč. — *Štefan Korhel v Krakovanoch.* Zapamätajte si dobre, že kto má dobrú slivovicu doma, ten má obyčajne zlý žalúdok. — *Veritel v Mošovciach.* Veru máte pravdu, že malé dary udržujú, malé požičky podkopávajú priateľstvo. — *Žilina.* Len i ďalej tak. — *V. S. v Očkovanoch.* Vy sa pýtate, kedy my pracujeme? Nuž vo dne. Robota je večná, len robotníci sa menia. — *R. J. v Čachtíciach.* Keby nechodily riadne tie časopisy, len na pošte treba svoje právo žiadať a reklamovať, lebo u expedície je vec v poriadku. — *Michal Chmel.* Aj tomu môžete byť radi. — *V. H.* Vy ste taký smelý človek, že by ste sa ani vlastného stiena nezľakli. — *J. N. vo Vrbovom.* To je stará róla, že komu sa nechce, je horšie, ako keby nemohol. Povedzte to len aj tomu liberálovi, ktorý tak obchádza ten kostol, a predsa sa bije v prsia, že je on dobrý katolík, áno ale len čertovi za stolík. — *Ľ. K. Lopašov.* Pána farára pozdravujeme, jednanie vašho švag a zatracujeme. A i liberál by nemohol byť nesvedomitejším. — *V. K. v Ružomberku.* Že iné časopisy nemajú také špikované odkazy, za to my nemôžeme, no kto vie, dokedy bude tento týždenník takýmto, lebo my veru v h. ktorú chvíľu by sme sa radi utiahli a svoj drahý čas vyšším u študiumu venovali. Lebo veru už toho roku preskočíme tridsiaty rok, čo ani trochu není do smiechu. — *J. K.* Kubo robí, Kubo jie. Váš list ani fajku tabaku nestál. — *Jozef Hranec.* „Kto varil prvý raz pálené?“ príde v kalendári.

Spolu tu upozorňujeme et. predplatiteľov na to, keď niekto nedostane noviny, nech listovne alebo na korešpondentnej karte nepýta druhé, lebo to je unovánie a i útraty, lež nech ide na poštu a osloví pošťára, aby reklamoval noviny úradne on. To je povinný učiniť každý pošťový úradník úplne sa darmo. Keď by niektorý to nechcel urobiť, treba to napisať do žalobnej knihy, jaká musí byť na každej pošte, alebo v liste ho udať u pošťovej direkcii. Ved to potom vykoná. Úradná reklamácia má ten osoh, že pošťari väčší pozor dávajú na novinky a nerozhadzujú ich tak ľahkomyslné.

—

ODKAZY REDAKCIE.

Vrele prosíme ctených spolupracovateľov a dopisovateľov „Krešťan“-a, aby ráčili dopisy v nedeľu, alebo pondelok poslať, ináč nemôžeme ich uverejniť v najbližšom čísle.

Rukopisy nedávame nazpät a listy bez podpisu mena neberieme do povahy.

Tí všetci, ktorí ešte nedoplatili na „Krešťana“, napomenajú sa, aby to čím skorej učinili, pretože v protivnom páde prinútení budeme im noviny zastaviť.

Jožko Lapaj v Trebaticiach. Tedy aj vo Vr. je taký liberál, ktorý tahá Boha za nohy a chytá čerta rohy? Tučnému Janovi povedzte, že pri sklenici uzavreté priateľstvo sklenné býva. — Jozef Čerstvý v L. Vaša duša konopná musí byť, keď neviete úplne chrbát obrátiť hriešnemu liberalizmu, ktorý už v toľkých krajinách bol zlomkrkom kresťanského smýšľania. Ináče my dobre vieme, že železného srdca sa nechytí zbožná rada. — Dp. df. B. R. v Čachticiach. Srdečne pozdravuje ne vas a všetkých tých, ktorí sú toho hodní — Spolkár na Čaci. Vaša odpoveď krátka bola, ako zajací chvost. V lete sa podistým uvidíme, jesli vám nebude iný vidiek vzácnejší, nežli vaše hniezdo. — L. K. vo V. Bytči. Tedy aj vy poznáte toho pána. Zvedavy ste, preto mu vravia: Kaco Maco. No keby miesto Bánffyho Széll bol vždy panoval, sotva by bol toto meno dostal. — Krajčan v Krakovanoch. Nerobte si z toho nič, že ste ešte nie vicispanom, kto vie, či vám teraz nenie lepšie, keď vládnete dľa svojej svedomitej ľubovôle. — V. H. Vám by tiež mohol povedať váš sused: Človek hlúpy, zjedol krúpy. Ako môžete byť takým otrokom toho loptoša, ktorého by ste pichnúť mali do koša. — Do Lopašova len to odkazujeme, že by vám Pán Boh požehnal veľa trniek. — V. L. Netreba klesať. Lenivosť nemôže prinášať dobré ovocie. Komu sa nelení, tomu sa zelená. Kto včas ráno vstáva, ten sa dobre máva; a kto neskoro vstáva, mravne, hmotne ustáva. — H. J. Ale ste pohli rozumom, ako varovčik chvostom. Taká vec sa nedá figlami previesť. — Ctihodný ľudák rychtár v Častkovcach. To je veľmi pekne od vas, že ste už taký oduševnený za zásady kresťanstva Kristom založeného; nádej máme, že aj na to ľudové shromaždenie pôjdete, ktoré sa neďaleko vás bude vydržiavať. — A. Sikorsky. Vaše 2 zlaté priateľy do expedície. Sediak si vopred môže kúpiť okuliare, tolko čítania bude mať v Krešťane. — Slečna

A. Zimmermann v Č. Jeli by vám mohli ky neporiadne chodily, len nám odpíšte, aby sme vrazili toporisko poriadku do sekery expedície. — Spolkár v Borovcach. Len z kalendárov robíme na rok 1900. Už máme aspoň polovicu práce za chrbátom. Ale tak sme robili, že sa nám až zuby potily. — V. K. Len i ďalej tak veselo a múdro. — Dp. Ján Kudlička. Vaše riadky sme dostali. Lenže tak zaujatost, ako aj iné okolnosti stoja tomu v ceste, abych dľa vašej žiadosti napred hádzal nohy. Snáď aj vy viete, že ja nie som na úplne neodvislej stanici. V takom stave ale nemôže človek ani pod kepeňom smelo frčky trepať, vyjmúc keď je o liberálnych tatároch reč. — Štefan Korhel v Krakovanoch. Zapamätajte si dobre, že kto má dobrú slivovicu doma, ten má obyčajne zlý žalúdok. — Veriteľ v Mošovciach. Veru máte pravdu, že malé dary udržujú, malé požičky podkopávajú priateľstvo. — Žilina. Len i ďalej tak. — V. S. v Očkovanoch. Vy sa pýtate, kedy my pracujeme? Nuž vo dne. Robota je večná, len robotníci sa menia. — R. J. v Čachticiach. Keby nechodily riadne tie časopisy, len na pošte treba svoje právo žiadať a reklamovať, lebo u expedície je vec v poriadku. — Michal Chmel. Aj tomu môžete byť radi. — V. H. Vy ste taký smelý človek, že by ste sa ani vlastného stiena nezľakli. — J. N. vo Vrbovom. To je stará rória, že komu sa nechce, je horšie, ako keby nemohol. Povedzte to len aj tomu liberálovi, ktorý tak obchádza ten kostol, a predsa sa bije v prsia, že je on dobrý katolík, ako ale len čertovi za stolík. — J. K. Lopašov. Pána farára pozdravujeme, jednanie vášho švag a zatracujeme. A i liberál by nemohol byť nesvedomitejším. — V. K. v Ružomberku. Že iné časopisy nemajú také špikované odkazy, za to my nemôžeme, no kto vie, dakedy bude tento týždenník takýmto, lebo my veru v niektorú chvíľu by sme sa radi utiahli a svoj drahý čas vyššiemu študiumu venovali. Lebo veru už toho roku preskočíme tridsiaty rok, čo ani trochu nenie do smiechu. — J. K. Kubo robí, Kubo jie. Váš list ani fajku tabaku nestál. — Jozef Hranec. „Kto varil prvý raz pálené?“ pride v kalendári.

Spolu tu upozorňujeme ct. predplatiteľov na to, keď niekto nedostane noviny, nech listovne alebo na korešpondentnej karte nepýta druhé, lebo to je uno-vánie a i útraty, lež nech ide na poštu a osloví pošťára, aby reklamoval noviny úradne on. To je povinný učiniť každý poštový úradník úplne sa darmo. Keď by niektorý to nechcel urobiť, treba to napísať do žalobnej knihy, jaká musí byť na každej pošte, alebo v liste ho udať u poštovej direkcii. Ved to potom vykoná. Úradná reklamácia má ten osov, že pošťari väčší pozor dávajú na novinky a nerozhadzujú ich tak ľahkomyslné.

—

Knižná polica.

Dobré knižky. Rozprávky. Vydal Kníhtlačiarско-účastinársky spolok v Turčianskom Sv. Martine. Cena i s poštou 12 kr.

Sláva B. Srdcu, modlitebná knižka pre čitateľov najsl. Srdca Ježišovho. Sostavil Andrej Kubina, jezuit v Trnave. Druhé vydanie. Cena?? Vrele odporúčame duchovným, aby toto dielo čím horlivšie rozširovali.

Príprava ku sv. spovedi a sv. prijímaniu Toto asi 80 strán obsahujúce dielo, ktoré je spolu i modliacou knižkou, stojí broš. 10 kr.; viaz. 15 kr. Sostavenčil ho dr. Jozef Janda. Dostať ho u veľk. p. Lujzy Csery (Budapešť, VI. Podmaniczky u. 15). Vrele ho odporúčame.

Budapeštianske obchodné zprávy

1. Zbožie. Pšenica (žito) banátske 10.00—10.30. Od Tisy 10.10—10.45. — Od Pešti 10.05—10.40. — Zadunajské 10.05—10.40.

Raž 7.75—7.95.

Jačmeň na krmenie 6.20—6.55. — Do pálenice 6.60—7.40. — Na pivo 7.60—8.40.

Oves 5.80—6.15.

Kukurica 4.65—4.70.

Dvojnásobne elektromagnetický kríž a či hviezda.

R. B. N. 86968
uzdravuje a rozveseluje, za čo dobre stojíme, pri lámke, záduchu, bezsnivosti, hučá-srdca, boľeniu hlavy, epilepsii, závratu a iným chorobám nervov. I 20-ročné choroby boli už takým spôsobom odstránené. Tým ľuďom, ktorí na influenzu trpia, alebo už vyše 20 rokov sú chorí, odporúčame štvor-, alebo šesťnásobný elektromagnetický pás R. B. Nr. 86967. Ten chorý človek, ktorý by týmto prostriedkom aspoň behom 45 dní nebol uzdravený, nazpät dostane svoje peniaze. Kde nič nemohlo pomôcť, prosím môj aparát upotrebiť. Malý aparát stojí 2 zl., ktorý je len pre deti a pre veľmi slabé ženy. — Veľký aparát 3 zl. Pri ťažkých chorobách zastaraných aj 20 rokov sa má upotrebovať.

niu ucha, ischli, zlom slychu, nervosite, nechuti po jiedle, boľeniu zubov, bľadosti, migréne, klopaniu

Štvor- alebo šesťnásobne elektromagnetický pás 25 zl.

len pre zastaralé choroby a influenzy. S dobierkou alebo s vopredným poslaním peňazi rozposiela hlavná ústredná predávajúca miestnosť pre vlast a cudzozemsko

ALBERT MÜLLER,

Budapest, V., Kálmán-utcza 19 A. sz.

Hl. sklad u G. Garai, Budapešť, Lipót-k. 21 a. N. Petrovic Bpešť, IV., Viedeňská u. 2. G. Pintér. Nová Pešť, Istvántér 11. W. Tüma, Resica 448. M. Friedmann Késmárk a Erančič a Soma v Debrecine,

Mestská lekáreň k „ČIERNEMU ORLOVI.“

Temešvár, vnútorné mesto, námestie
sv. Juraja.

Založená 1735. Telefón 395.

Adressa telegrammu :

52-1 **Mestská lekáreň, Temešvár.**

Chýrečný aether proti lámke a lúpaniu

je najvýbornejším prostriedkom proti lámke, lúpaniu a iným rheumatickým chorobám, proti trhaniu, boľasti nervov, pichaniu, boľeniu zubov atď. Účinok je istý a chytrý, obyčajne po 1—2 natrení. Nesčíselné vďačovníctva to dokazujú. Cena flaše 1 zl., cena flaše na prábu 50 kr.

Vodka na prsá a na plúca: Výťah z kolociera s vápnom fosforového kyslíku stal sa svetochýrnym následkom výborného výsledku, doposiaľ je neprekabáteným prostriedkom hojajúcim, uľavujúcim a so silňujúcim zvlášte pri kašli, somárskom hurute, pri zlých plúcach, pri pľucovom hurute, pri zachrípnutí atď. Veľa vďačovníctva potvrdzuje istý výsledok tohoto prostriedku. Cena jednej flašky 1 zl., flašky na prábu 50 kr.

Krv čistiacie pilulky temešvárskej mestskej

lekárne veľmi dobrú stolicu robia, ktorá chytrá a prajne účinkuje bez toho, že by prameňom krčov bola, alebo aj v tej najmenšej miere nebezpečná bola, a preto tie pilulky odporúčame zvlášte pri tvrdej stolici, pri žalúdkovom hurute, pri zimnici, keď človek nemá chuti po jedle, a pri všetkých chorobách tak žalúdka, jako i brucha. Jedna škatuľka 21 kr., šesť škatuliek 1 zl. 5 kr.

Tieto vypróbované a za výborné uznané prostriedky dostať jedine v temešvárskej mestskej lekární, a len vtedy sú opravdivé sú li obdarené obrannou známkou a podpisom A preto varujeme sa falšovaných a napodobňovaných falšných vecí.

Posielame s doberkou, alebo predbežným poslaním summy (i s pričinením 16 krajciarov na balikovanie a poštové útraty) Objednané vyše 5 zl. franco.

Moje srdco také

a tvoje je také?

Cena 4 kr.

Toto utešené dielo vydala

„tlačiareň sv. Gerharda“.

Vrele ho odporúčame

ľudu.

Katolícke kníhkupectvo.

Správa kat. umeleckého ústavu Sv. Gerharda otvorila

obchod katolíckych kníh.

Tento katolícky obchod zamýšľa sústredniť tak uhorské, ako aj cudzozemské diela katolíckeho spisovateľstva, na sklade má maďarské, nemecké a slovenské modliace knižky a iné náboženské diela.

Umelecký ústav Sv. Gerharda má svoju tlačiareň a vlastné spisovateľstvo (Budapešť, VIII. Práter u. 44.).

NEMOCNYM ĽUĎOM POTECHA A POMOC

ktorí na stužkovú hlístu a na žalúdok trpia.
Stužková hlístu i s hlavou vyženie sa bez boľasti za šesť minút.

Ochranný znak.

Pravdivé dostať jedine v lekárni JOZEFA SCHNEIDER v Rešici, hlavná ulica 6. (Dolnie Uhorsko). Za rýchly a bezboľastný istý účinok rukujem. Neškodí, bárs nenie stužkovej hlísty. Vek udať treba. Zákonne chráneno. Jedna škatuľa s doberkou 3 zl. 60 kr. Znaký stužkovej hlísty sú tieto: Bledosť tvári, mútny zrak, svetlé prstene okolo očí, chudnutie, nečistý jazyk, netúženie po jedle, človekovi zle prichádza, vracal by a závrat má, veľa šlajmu, vpuchnutie tela, žalúdok je kyslý, záha páli, grganie, pichanie a boľasť v črevach, klopanie srdca, neriadne koluje krv, u ženských hlavy boľenie, náchylnosť k zro-
nenosti, žiadanie smrti, zuno-
vanie života.

— Ďalej dostať tu i všade v lekárňach Antonové tašky Schneiderové, ktoré sú ešte neprekabátené z ohľadu účinku. — Jedna škatuľa stojí 2 zl. 50 kr. Pri tuhej boľasti veľká škatuľa 4 zl.

Opravdivo dostať, jedine v lekárni
JOZEFA SCHNEIDERA v Rešici
(Dolnie Uhorsko).

Prosíme pozor dať.

V Maďarorságu veľmi je rozšírené v obchode zavratičstvo a ziskuchtivosť. Od tej doby čo som s kosou „sv. Antona“, ktorej chýr rozšíril sa po celej krajine, zavratičom trochu na prsty klopol, všemožnými figami napodobňujú ju a prevádzajú ľudí, že ich ľahký tovar je kosa „sv. Antona“, proti tomu osvedčujem sa, že v Maďarorságu nedržím ani jednatela ani podomníka. Opravdivá kosa „sv. Antona“ len u mňa môže sa dostať.

Ctené vidiecke obecnstvo nemôže sa zaobísť bez jedného nástroja, bez kosa. Dobrá kosa je poklad; zlá kosa je taká ostuda, ktorá ani toho nenie hodná, aby sme ju do ruky chytli. Každý to dobre vie, a predsa mnohí slepo veria zriedkavými lískavými výrazmi vychválenými kosáma týmto dopieravým odpredavačom. Toto je tá jediná kosa, ktorá doposiaľ nad všetko očakávanie úplne vyhovela žiadost kupovačov.

Kosa „Sv. Antona“

právne zaslúži byť menovaná kosou ľudu, ako ju na mnohých miestach menujú.

Toľkých a takých uznani pôvod je ten, že je ona trváca, ani pritvrda, ani primáká neni a podivuhodne ľahká.

Kosa je tenká, ale hrdlo má mocné, šikuje sa ona do ruky obyčajného kosca; nemusí sa kováčovi poslať, aby jej zohol hrdlo, ponevác následkom tohoto obyčajne zmäkne zadná časť kosa.

Vela gazdov následkom chybného kuvania aj tú najlepšiu kosu pokazia. Pri kose „sv. Antona“ nemôže sa to stať, ponevác ona už vo vykuvanom a vyprobovanom stave dostane sa do ruky kosca.

Po jednom kuvaní aj behom viac dní dobre kosi kosa „sv. Antona“ a po jednom brúsení aj na 150 rokov sa dá s ňou dobre kosiť aj tá najtvrdšia brehová tráva.

Za každý kus dobre stojím; nezodpovedajúci premením.

Ceny kosí „Svätého Antona“.

Zdĺžka cmtrv:	70	75	80	85	90	95	100
Cena kusa	zl. 1.—	1.05	1.10	1.15	1.20	1.25	1.30 kr.

Amerský kosový kameň je veľmi zodpovedajúci tomu cieľu. Cena 25 kr., 10 kusov 2 zl. Striebornooceľová babka s kladivkom v skovadle 85 krajciarov. — Oceľové kosáky „sv. Antona“ po kuse 35 kr., 10 kusov 3 zl. — Pri objednaní 5 kosí, franko, pri objednaní 10 kusov jedenásty sa pričíní. Jozef Sohr v Somogy-Szille.

Kosa len vtedy je opravdivá, jestli na stupni je môj obranný znak, na tabuli ale toto sa dá čítať: Oceľová kosa sv. Antona Sohra.

Obrázkový cernoslov zdarma.

FILIÁLKA
banky „TATRA“ vo V. Bytči

dáva požičky na intabuláciu na 7%.

Mimo štampov platí stránka našemu
advokátovi za intabulovanie **len**

	do	100	zlatých	1	zl.	—	kr.
od	100	do	300	„	1	„	50 „
od	300	do	500	„	2	„	— „
od	500	do	800	„	2	„	50 „
od	800	do	1000	„	3	„	50 „
od	1000	do	1500	„	5	„	— „
od	1500	do	2000	„	6	„	— „

Filiálka mení za najvyššie ceny aj

Ruble, Dolláre, Marky a Franky.

Filiálka banky „Tatra“
Velká Bytča.

Upozornenie.

Úctive prosíme našich čitateľov, že by dnešné číslo medzi svojimi priateľmi a známymi všemožne rozširovali, žeby takto poučenie o novom popise voličov, ktoré v dnešnom čísle dávame, čím viacej sa rozšíriť mohlo.

Nový popis voličov na rok 1900.

V civilisovanom štáte medzi všetkými právami, ktorými občania vládnu, bez pochyby právo volebné je najvzácnejšie a najsvätejšie. Od múdreho užívania tohoto práva závisí blaho a dobrobyt krajiny a jej obyvateľov. A o toto právo — zakaiaľ Bánffyho ministerstvo panovalo — na najnespravodlivejší spôsob tisíce a tisíce statočných občanov orabované boly. A občania všemožne svoje právo bránili, reklamovali, ale jejich namáhanie márne bolo, ponevác rozkaz z vyššieho miesta vydaný bol, aby komissie voličov popisujúce, menovite na horných stranách čím menej voličov popisaly, a to preto, aby volby Bánffy ľahšej prevádzaf môhol, lebo malý počet voličov ľahko sa dá zakúpiť, odstrašiť, alebo pri hlasovaní odmrštiť, jako sme v roku 1896. pri volbách tak smutno zkusili.

V zákone z roku 1874. článku 33. v paragrafe 4. stojí, že kto má jednu urbársku štvrťku, alebo toľko pozemkovej dane platí, koľko platí majiteľ jednej urbárskej štvrte, že má právo volebné. Kto teda toľkú daň pozemkovú platil, ten bol popísaný medzi voličov. Do roku 1894. pre každú obec bol ustálený jeden kľúč dane, ale v roku 1895. tento kľúč dane, alebo povedzme, túto volebnú taksu (census) bezprávne povýšili dupľovano, ba niekde aj tripľovano, následkom čoho sa stalo, že v mnohých volebných okresoch polovica, ba aj dve tretiny voličov z volebných lajstrov vystaly. Bohužiaľ, k povýšeniu tejto dane mnohoráz aj sami občania, bárs aj nevedome a nechcejúce, prispeli.

A síce keď predseda popisujúcej komissie rychtára obce sa opýtal, že koľko holdov obnáša v jejich obci jedna urbárska štvrť, obyčajne mu odpovedali, že 20, 24 alebo aj viacej holdov. A bárs ten predseda popisujúcej komissie dobre vedel, že to neni pravda, predsa — dosť smutno — na základe tohoto falešného soznania predseda vyniesol výrok, že len tí budú popísaní medzi voličov, ktorí majú toľko holdov roľ, koľko predstavenstvo za štvrť urbársku uznalo. Či je to ale pravda, že jedna urbárska štvrť môže mať 20—24 uhorských holdov? — Nijak!

Koľká je teda urbárska štvrť?

Medzi pospolitým ľudom pod urbárskou štvrťkou ešte vždy tú štvrť rozumia, ktorá bola v úžitku volakedy, pred 1836. rokom, kedy jedna štvrť v skutku 20—24 uhorských holdov obnášala. A však z roku 1836. V. článok zákona pre každú stolicu ustálil počet, od ktorého tá urbárska štvrť ani menšia, ani väčšia byť nemôže. Krom toho v každej stolici pre každú obec ustálena bola istá trieda, do ktorej obce porátaná bola. Tak ku pr. v nitrianskej

stolici 5 tried, v Liptovskej len 3 triedy ustanovené boli. Dľa tohoto ustálenia urbárska štvrť o mnoho menšia bola, ako pred rokom 1836. čo aj z nasledujúceho výkazu vydeť možno:

Meno stolice	Počet triedy v stolici	V uhorských holdoch	
		Najmenšia urbárska štvrť	Najväčšia urbárska štvrť
Oravská	4	8	12
Trenčianska	4	6	7 $\frac{1}{2}$
Spišská	4	8	10
Nitrianska	5	6	8
Prešporská	4	6	7 $\frac{1}{2}$
Turčianska	3	6	7
Zvolenská	4	6 $\frac{1}{2}$	8 $\frac{1}{2}$
Nográdska	4	7 $\frac{1}{2}$	9
Hontianska	3	6	7 $\frac{1}{2}$
Tekovská	4	6 $\frac{1}{2}$	8
Liptovská	3	6 $\frac{1}{2}$	8

Tento výkaz vyťahnutý je zo zákona roku 1836. z článku V-ho. A tak kto ku pr. v trenčianskej stolici má 7 $\frac{1}{2}$ uhorských holdov zeme, má urbársku štvrť, a tak má aj votum. Tu sa ohľad na to nebere, či sú tie pozemky vedľa úrodného Váhu, alebo či sú na skalných vrchoch, nech ich len má, trebárs by to všetko tak zvané prielohy boli. A pretože od takejto planej zeme o mnoho menšia daň sa platí, jako od dobrej a úrodnej pody, pri ustálení tak zvanej volebnej taksy do povahy bere sa nie dobrá, ale tá najhoršia zem. K. p. v jednej a tej istej obci Havel má 7 $\frac{1}{2}$ uhorských holdov v tej najlepšej zemi, a platí pozemkovej dane 6 zl. 50 kr. Pavel má (v tej istej obci) tiež 7 $\frac{1}{2}$ uh. holdov ale v tom najhoršom mieste, a platí len 2 zl. 20 kr. Tu vidíme že aj Havel má jednu urbársku štvrť, aj Pavel. Ale medzi nimi rozdiel je ten, že jeden platí 6 zl. 50 kr., druhý ale len 2 zl. 20 kr. Pri ustálení volebnej taksy za kľúč považovaná bude daň Pavlová t. j. 2 zl. 20 krajciarov, a nie Havlová. Keď už takto kľúč ustálený je, v tej istej obci každý má volebné právo, kto v tej obci platí 2 zl. 20 kr. pozemkovej dane, keby aj 7 $\frac{1}{2}$ uh. holda zeme nemal, lebo môže sa pritrafiť, že v lepšom grunte niekto má len 2 uh. holdy, ale od týchto dvoch uhorských holdov tiež platí 2 zl. 20 kr. pozemkovej dane. Keď už je takto kľúč volebnej taksy ustálený, nielen tí majú volebné právo, ktorí majú 7 $\frac{1}{2}$ uh. holdov, ale aj tí, ktorí platia v tej istej obci 2 zl. 20 kr. pozemkovej dane, lebo toto je tá *najmenšia daň*, ktorá v tej istej obci po jednej urbárskej štvrti vyhodená bola.

Otázka je teda, že či aj tí majú k. p. v Trenčianskej stolici volebné právo, ktorí 7 $\frac{1}{2}$ uh. holdov nemajú? Na každý pád aj tí *môžu* mať volebné právo, jako som to aj hore spomenul. To aj od toho závisí, že tá obec do ktorej triedy bola vziata pri ustálení urbárstva. Až bola vziata do najnižšej t. j. do I. triedy, má právo na votum, keď tam niekto má 6 uh. holdov; až jeho obec bola vzatá do II. triedy, vtedy musí mať 6 a pol uh. holdov; až bola vzatá do III. triedy, vtedy musí mať 7 uh. holdov; až bola vzatá do IV. triedy, vtedy musí mať 7 a pol uh. holdov.

Keď toto niekto čítať bude, asnáď sám seba sa opýta: nuž *jako-že sa ja to dozviem, že moja obec do ktorej triedy bola vziata?* To sa dozvieme z obecného urbáriumu, ktorý sa obyčajne nachádza medzi starodávnymi písmami na obecnom dome, alebo

u okresného notára. Jestli by urbár v obecnom dome, alebo u notára sa nenašiel, nuž vtedy pre lepšiu istotu *vezmíme* za smerodajné nie najmenšiu, ale *najväčšiu urbársku štvrť*, jako som to hore vykázal, lebo aj na takýto spôsob počet voličov sa veľmi zväčší. Kto teda v trenčianskej stolici má 7 a pol, v nitrianskej 8 uh. holdov *istotne má právo na votum*, jestli si porciu do 15 apríla vyplatil. Úmyselne som toto všetko obšírne opísal, aby to každý dokonále rozumel. Keď teda nasledujúci mesiac v máji do vašej obci ku pr. v nitrianskej stolici prinde voličov popisujúca komissia, a tejšie predseda sa vás opýta, že vo vašej obci jaki veľká je urbárska štvrť, takto mu odpovedajte:

Dľa zákona roku 1836. článku V-ho najmenšia urbárska štvrť činí 6, a najväčšia 8 uh. holdov, ak neverí pán predseda, nech si pozre ten zákon, z roku 1836., jako to aj Széll minister nariadil. Pozrite porciovu knižku takého občana, ktorý má role v najplanšom mieste, a čo ten platí pozemkovej dane, táto daň bude kľúčom volebnej taksy. Ktokoľvek potom tolko pozemkovej dane platí, koľko platí ten štvrťkár, čo má zole v najhoršom grunte, *ten má právo votuma*. Pri ustálení volebnej taksy, do ohľadu nebere sa ani stoličná, ani obecná, ani cirkevná daň, ale len daň pozemková.

Čo nariadil Széll minister?

Ponevác túto, tak zvanú volebnú taksu v predošlých štyroch rokoch, jako sme spomenuli, najmä v horespomenutých stoliciach liberálni fogmegi duplovanu, ba aj triplovanu povýšili, a tak mnoho voličov z volebných lajstrov vynechali, Széll ministerpredseda, a minister vnútorných záležitostí, *pod prísnu pokutu* nariadil, aby urbársku štvrť dľa zákona z roku 1836. článku V. brali, a tak aj volebnú taksu ustálili, a voličov z volebných lajstrov nevynechávali. Silne veríme, že čo *statočný Széll* minister sľúbil a nariadil, že to aj vykoná, t. j. že *prísne potresce* tých *úradníkov*, ktorí by ešte vždy chceli ľud o volebné právo ozbíjať, a tak úfame, že popis voličov tohoto roku už raz statočne prevedený bude. Jestli by ale niektorí notári a iní úradníci skrz to si chceli zásluhy na vyššom mieste nadobudnúť, že by ešte aj teraz vysokú volebnú taksu ustálili, alebo na votum právo majúcich z lajstra vynechávali, nech sa to oznámi takému mužovi, který je sbehlý v maďarskej reči, a za právo ľudu zaujatý je, alebo nech sa to oznámi v liste sústrednej kancelarii ľudovej strany v slovenskej reči pod nasledujúcim adressom:

Méltóságos *Molnár János* úrnak

BUDAPEST, VIII. Józsefkörút 35. sz.

Vážne poznámky.

Údovia voličov popisujúcej komissie nasledujúcu prísahu skladajú: „Ja N. N. prisahám, že všetko, čo sa popisu voličov tyká, dľa zákona a svedomite plniť budem, tak mne Pán Boh pomáhaj.“ Takto nakladá zákon z roku 1874. článok 33., paragraf 21.

Zasadnutie komissie voličov popisujúcej verejné je, a tak každý má právo tam byť dľa zákona 1874. čl. 33., §. 25.

Popis voličov byvá u okresného notára, ktorý 8 dňami vopred oznámený musí byť všetkým obciam, ktoré do jedného notárskeho okresu patria.

Na horných stranách je tá obyčaj, že keď otec má viacej synov, a títo keď sa aj oženili, ešte aj potom so svojim otcom spoločne gazdujú. Otázka je, že či len otec, alebo aj oteca aj jeho synovia majú právo na votum? Ku pr. Na Šišove, povedme, že byvá Ján Kovalický gazda, má 4 ožených synov a spolu gazduje s nimi na majetku, ktorý obnáša 43 uhorských holdov. Podľa zákona z roku 1874. článku 34, paragrafu 14, má právo na votum nielen otec, ale aj štyria jeho synovia, lebo aby niekto votum mal, musí mať 7 a pol uh. holdov, a tak otec so svojimi 4 synmi 5 ráz 7 a pol uh. holdov, t. j. 37 a pol uhorských holdov mať musí; ponevác ale spomenutý Kovalický v Šišove nie 37 a pol ale 43 holdov má, tak nie len otec, ale aj 4 jeho synovia majú právo na votum.

Jestli niekto má toľko roľ, koľko k jednej urbárskej štvrtke potrebné je, jestli ale tieto role nie na otca, ale na ženu alebo na deti napísané sú, aj v tomto páde otec rodiny má právo na votum, jestli dokáže, že je v úžitku tohože majetku.

Kde by volebnú taxu (census) vyššiu ustálila komissia, jako ustáliť mala, v tomto páde *ponos* (a nie reklamacia) zašle sa na sústredný výbor stoličný, a na ministra vnútorných záležitostí. Jestli niekde volebná taksa je taká, jaká byť má, ale pritom všetkom niekoho z lajstru vynechajú, ten *reklamáciu* zašle na sústredný výbor stoličný a na kr. kuriu. Proti povýšenej volebnej takse *ponos* zašleme hneď po popise prevedenom, *reklamáciu* ale len vtedy, keď u notára zostavený lajster od sústredného stoličného výboru zpiatky prišiel, a u tohože notára vystavený je, aby ho každý pozreť, alebo lajster voličov odpísať mohol. Všetky pisma, ktoré sa na volebné právo zťahujú, bez štempla sú.

Konečne za potrebné držíme uverejniť v celosti nariadenie Szélllové, aby ho každý poznal, ktoré takto znie:

Nariadenie ministra vnútra na všetky ústredné volebné výbory.

Teraz chceme spomienku učiniť o tomto ministerskom nariadení. Dopúšťame, že nariadenie vyšlo z poctivého úmyslu, ale pritom všetkom musíme vyčkať, či ono bude *na celej čiare* vykonávané dľa intencií ministra. Nuž ale akokoľvek bude s ním, podávame ho tu v jeho úplnom znení ako nasleduje:

V minulých rokoch došlo viac žalôb k ministerstvu vnútra pre údajne nezákonné ustálenie štvrt urbáriálneho sedenia a minimuma pozemkovej dane, tvoriacich jednu z hlavných podmienok volebnej oprávnenosti v smysle §. 4. čl. zák. XXXIII.: 1874.

Vzhľadom na túto okolnosť a cieľom odstránenia pochybností, ktoré by snáď mohli povstať v tomto ohľade, predovšetkým osvedčujem, že pri ustáľovaní veľikosti sedenia v smysle urbáriálnom je jedine smerodajná koľkosť pôdy, určenej urbáriálnym regulovaním Mária Tereziiovským, poľažne čl. zák. V.: 1836. Každá iná, od tejto zákonnej miery odchodná, alebo každá iná pozemková koľkosť, v našich zákonoch neznámeho pomenovania (na príkla *antiquad sessio*, *Wort* atď.) nemôže sa brať do ohľadu.

Cieľom prekazenia prípadných nadužívaní a cieľom ešte výdatnejšej obrany práv volebného obecnstva nakladám však toto:

Ústredný výbor nech prisne naloží vyvoliť sa majúcim popisujúcim výborom, meno- vite ich predsedom, aby *koľkosť spomenutého urbáriálneho štvrtsedenia a minimuma dane*, na základe sossbieraných dát zákonne ustálených, na popisujúci termín, ustáleny v smysle §. 32. čl. zák. XXXIII.: 1874. cestou predstavenstva — pod farchou zodpovednosti — každej veľkej obci a v sídle okresného notariátu tým *najrozšírenejším spôsobom* verejnosti dali na vedomie. Proti tomuto ustáleniu behom 8 dní, počítujúc od vyhlásenia, možno appellovať na ústredný volebný výbor, ktorý je povinný vybaviť tieto žaloby mimo radu a vynesené uzavretie bezodkladne doručiť žalujúcim.

Interessovaní môžu proti uzavretiam ústredného volebného výboru behom 8 dní, počítujúc od doručenia, appellovať na ministerstvo vnútra, a tieto svoje appelláty majú odovzdať predsedovi ústredného výboru, ktorý najneskoršie behom troch dní je povinný predostreť ich mne so svojimi poznámkami a na to vzťahujúcimi sa aktami.

Ústredný výbor nech upraví popisujúce výbory, aby náležite a svedomite plnili svoje povinnosti, s tým ešte doložením, že v prípade dákeho urazenia zákona alebo prenechania povinnosti, poľažne v prípade odôvodnenej žaloby celou prisnosťou vykonám to svoje disciplinárne právo, ktoré mi § 92. čl. zák. XXXIII.: 1874 určuje.

Konečne ústrednému výboru nakladám, aby poriadky, ktoré v smysle tohoto nariadenia previedol, neomylné vzal i do zápisnice zasadnutia, na to sa vzťahujúceho.

Priatel ľudu.